

A9-0166/2020

28.9.2020

MIETINTÖ

EU:n ja Moldovan assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanosta
(2019/2201(INI))

Ulkoasiainvaliokunta

Esittelijä: Dragoș Tudorache

SISÄLTÖ

	Sivu
PERUSTELUT – YHTEENVETO TOSISEIKOISTA JA HAVAINNOISTA	3
EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	6
KANSAINVÄLISEN KAUPAN VALIOKUNNAN LAUSUNTO	29
TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	34
LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA	35

PERUSTELUT – YHTEENVETO TOSISEIKOISTA JA HAVAINNOISTA

Demokratia tuottaa vaurautta ja saa siitä elinvoimansa. Demokraattisten maiden kansalaiset voivat nauttia vaurauden hedelmistä, koska heidän maissaan ihmisoikeudet ja sananvapaus ovat yhteiskunnallisen elämän ytimessä. On olennaisen tärkeää tarkastella näitä tosiseikkoja suoraan ja rehellisesti keskusteltaessa Moldovan tasavallasta, joka on Maailmanpankin raporttien mukaan yksi Euroopan köyhimmistä maista ja maa, jossa demokratian ja korruption indikaattorit ovat kehittyneet viimeisten kymmenen vuoden aikana melko huonoon suuntaan.

Moldovan tasavallasta ei pitäisi muodostaa kielteistä käsitystä pelkästään kyseisten indikaattoreiden perusteella. Olisi sen sijaan pidettävä mielessä maan kokemat vaikeudet ja tuettava sen kansalaisia heidän pyrkimyksissään saada maansa pois epäonnisesta tilanteesta. Me muodostamme valtioiden unionin, jota olemme hitaasti mutta varmasti ruvenneet kutsumaan ”Euroopaksi”. Olemme hyvin tietoisia siitä, millainen historiallinen ja henkinen merkitys tällä läheisyydellä ja poliittisella rakennelmalla on ollut maittemme kansalaisille, ja siksi on hyvä muistaa, että Eurooppa on todellisuudessa paljon muutakin kuin se poliittinen kehys, jonka rakentamiseen kukin meistä osallistuu. Itä-Euroopan tai Länsi-Balkanin eräät osat ovat yhtä eurooppalaisia kuin mikä tahansa maistamme; ainoa ero on se, että ne lähtivät valitettavien historiallisten käännteiden johdosta aiemmassa vaiheessa eri suuntaan. Emme saa jättää huomiotta menneisyydessä tehtyjä poliittisia päätöksiä – niitä, jotka hajottivat maanosamme.

Poliittinen velvollisuutemme on varmistaa, että kaikilla Euroopan kansalaisilla on samat poliittiset, sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet. Tämä on se näkökulma, josta meidän olisi tarkasteltava Moldovan tasavaltaa ja maan tuloksia Euroopan unionin kanssa tehdyn assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanossa. Meidän olisi määrättävä seuraamuksia mahdollisista demokraattisten periaatteiden loukkauksista, pantava merkille mahdolliset kahdenvälisen sopimusten rikkomiset ja ehdotettava oikeaa toimintatapaa mahdollisten lipsumisten ehkäisemiseksi. Mutta mitä tahansa yhdessä päätämme, meidän on pidettävä kiinni tämän prosessin yhdestä keskeisestä näkökohdasta: Moldovan tasavallan kansalaiset ovat eurooppalaisia kansalaisia, ja meidän on ensisijaisesti ajateltava heidän hyvinvointiaan. Poliitikot tulevat ja menevät, kansalaiset pysyvät.

Moldovan tasavalta on yhä arvaamaton valtio. Sen kansalaiset ovat asettaneet toivonsa Euroopan unioniin, mutta maan poliittinen eliitti ei kykene tarjoamaan poliittista vakautta ja luotettavaa johtajuutta. Sillä verukkeella, että maa on ilmoittanut olevansa puolueeton, Moldovan poliitikot valitsevat vuorotellen Brysseliä tai Moskovaa myötäileviä toimintapolitiikkoja omien henkilökohtaisten etujensa mukaisesti. Poliitiikan näyttämö on pirstaleinen ja erittäin rauhaton, mikä estää Moldovan tasavallan tulevaisuutta koskevan kansallisen yksimielisyyden kehittymisen. Tässä ympäristössä ainoa varma asia on se, että tilanne pysyy vaikeana ja ennalta-arvaamattomana, jossa esitetään ristiriitaisia lausuntoja, käytetään monitulkintaista kieltä ja tehdään päätöksiä, jotka eivät aina ole Moldovan kansalaisten edun mukaisia. Moldovan tasavalta, Ukraina ja Georgia totesivat joulukuussa 2019 antamassaan yhteisessä julkilausumassa aikovansa ryhtyä määrätietoisiin toimiin Euroopan unioniin liittymiseksi. Muutama kuukausi tämän jälkeen Moldovan presidentti ja pääministeri totesivat epäilevänsä maansa mahdollisuuksia päästä Euroopan unionin tai

Euraasian unionin jäseneksi. Kyse oli valitettavasta rinnastuksesta ja kommentista, joka oli ristiriidassa maan valitseman suunnan kanssa, vaikka näiden kahden lausuman välisenä aikana hallitus ei vaihtunut eikä uutta presidenttiä valittu. Presidentti Igor Dodonin lausuntoa on syytä lainata kokonaisuudessaan: ”En usko, että meistä tulee Euroopan unionin jäsen seuraavien 10–15 vuoden kuluessa. Eikä Euraasian unionin jäsen. Miksi tarvitsemme assosiaatiosopimusta EU:n kanssa? Toteuttaaksemme uudistuksia ja parantaaksemme elämänlaatuamme meidän on hyödynnettävä tätä tukea. EU:lla on omat ongelmansa”. Tämä on tärkeä lausunto: se osoittaa, että Moldovan poliittinen johto ei aina kunnioita Euroopan unionia ja sen periaatteita, vaikka moldovalaiset poliitikot ymmärtävätkin täysin, mitä taloudellisia etuja tiiviimmät suhteet EU:hun tuovat mukanaan.

Tämä asenne ei kuitenkaan tarkoita sitoutumista arvoihin: siinä on kyse liiketoiminnasta eikä mistään muusta. Itäinen kumppanuus ja assosiaatiosopimus perustuvat Euroopan unionin periaatteisiin, demokraattisiin arvoihin sitoutumiseen ja uskoon, että Euroopan kansalaisilla on oikeuksia ja perusvapauksia riippumatta siitä, onko heidän maansa osa EU:ta vai ei.

Poliittisen eliitin vähäinen luottamus Euroopan unioniin vievään tiehen, eräiden poliitikkojen hatara sitoutuminen eurooppalaisiin arvoihin sekä poukkoilu idän ja lännen välillä vaikuttavat ilmiselvästi kielteisesti maan kehitykseen. Moldovan tasavalta on onnistunut houkuttelemaan itselleen vain osan Euroopan unionin tarjoamasta makrotaloudellisesta rahoitusavusta. Molempien osapuolten allekirjoittamassa sopimuksessa asetetut ehdot täytettiin vain osittain. Ihmisoikeuksien kunnioittamista, oikeusvaltioperiaatetta, poliittisten toimijoiden mahdollisuuksia puuttua oikeuslaitosjärjestelmään koskevaa sääntelyä, kansalaisyhteiskuntaa ja sananvapautta koskevat keskeiset luvut ovat edistyneet vain vähän jos lainkaan. Poliittisesta näkökulmasta tarkasteltuna tietty osa Moldovan poliittisesta eliitistä on aina pitänyt parempana sitä, että huono tilanne säilytetään ennallaan sen sijaan, että ryhdyttäisiin johdonmukaisiin ja rakenteellisiin uudistuksiin. Määrätietoisten toimenpiteiden ja uudistusten toteuttamisen tarve lisääntyy jatkuvasti.

Itäisen kumppanuuden perustamisen jälkeen Moldovan tasavalta on vastaanottanut vuoden 2018 loppuun mennessä unionilta yli miljardi euroa yhteisesti sovittuihin hankkeisiin. Tilastojen mukaan Moldovan kansalaiset yhdistävät Euroopan unionin ja itäisen kumppanuuden taloudelliseen vaurauteen (83 prosenttia vastaajista), ihmisoikeuksiin (79 prosenttia) ja sananvapauteen (78 prosenttia). Näissä tiedoissa ei ole mitään yllättävää, sillä ne vastaavat taloudellista ja yhteiskunnallista todellisuutta. Moldovan viennistä yli 70 prosenttia suuntautuu Euroopan unionin maihin. Venäjän asettaman kauppasaarron aiheuttamat taloudelliset vaikeudet voitettiin nopeasti Euroopan maiden kanssa käynnistetyn taloudellisen vaihdon ansiosta. EU:n alueella asuu ja työskentelee yli miljoona Moldovan kansalaista.

Tästä huolimatta lukujen ja poliittisen käyttäytymisen välinen huolestuttava ristiriita on pysynyt ennallaan. Tavallisesti päätöstemme olisi perustuttava poliittiseen todellisuuteen ja niiden olisi johdettava taloudellisiin toimenpiteisiin, jotka vastaavat poliittista käyttäytymistä. On kestävämpiä, että poliittiset ylilyönnit sallitaan tai jätetään huomiotta taloudellisista syistä. Nyt on kuitenkin tullut aika päättää suojella sitä, mitä olemme rakentaneet, ja tarkastella poliittista todellisuutta juuri sellaisena kuin se on, jotta voimme suojella Moldovan kansalaisia maan poliittiselta johdolta. Liian usein tavalliset ihmiset joutuvat kärsimään,

koska heitä edustavat poliitikot eivät täytä velvollisuuksiaan. Moldovan tasavallassa on miljoonia ihmisiä, Euroopan unionin rajojen ulkopuolella eläviä eurooppalaisia, joita heidän poliitikkonsa edustavat kehnosti. Meidän on suunnattava poliittiset ja taloudelliset ponnistelumme heidän suuntaansa, jotta voimme samanaikaisesti varmistaa mahdollisimman ankarat seuraamukset vastuullisille kaikista niistä poliittisista virheistä, jotka vaarantavat Moldovan kansalaiset ja suistavat maan sen tieltä kohti EU-jäsenyyttä.

Euroopan parlamentti on oikea paikka Moldovan tasavallan kääntämiseksi uudelle poliittiselle kurssille. Sillä on kansalaisten antama valtuutus sekä demokraattisiin vaaleihin perustuva edustuksellisuus. Nyt on aika huolehtia tehtävästämme Euroopan kansalaisten edustajina ja suojella heidän etujaan, vaikka historialliset rajat erottavatkin edelleen Euroopan kansalaisia toisistaan. Ennemmin tai myöhemmin nämä kansalaiset ovat osa yhdistynyttä Eurooppaa. Siihen saakka meidän on valvottava demokraattisten prosessien ja rakenneuudistusten kehitystä unohtamatta velvollisuuttamme kaikkia Euroopan kansalaisia kohtaan olivatpa he jäsenvaltioiden kansalaisia tai ei, vaikka vallassa olevat poliitikot unohtavatkin sen.

Arvoisat kollegat, pyydän teitä antamaan Moldovan kansalle mahdollisuuden vapauttaa todellisen potentiaalinsa ja toivoa parempaa tulevaisuutta yhdistyneessä Euroopassa.

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

EU:n ja Moldovan assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanosta (2019/2201(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 8 artiklan ja V osaston, erityisesti sen 21, 22, 36 ja 37 artiklan, sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) viidennen osan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Moldovan tasavallan välisen assosiaatiosopimuksen, johon sisältyy pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue ja joka tuli kaikilta osin voimaan 1. heinäkuuta 2016,
- ottaa huomioon viisumivapauden käyttöönoton maaliskuussa 2014 Moldovan tasavallan kansalaisten osalta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 539/2001 tekemien muutosten seurauksena,
- ottaa huomioon yhteisymmärryspöytäkirjan, lainajärjestelysopimuksen ja makrotaloudellista rahoitusapua kaudella 2017–2018 koskevan 100 miljoonan euron arvoisen avustussopimuksen allekirjoittamisen marraskuussa 2017,
- ottaa huomioon Moldovan kansallisen toimintasuunnitelman, joka koskee Moldovan tasavallan ja Euroopan unionin assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoa vuosina 2017-2019,
- ottaa huomioon aiemmat Moldovan tasavaltaan liittyvät päätöslauselmansa, erityisesti 14. marraskuuta 2018 EU:n ja Moldovan assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanosta antamansa viimeisimmän päätöslauselman¹ sekä 5. heinäkuuta 2018 poliittisesta kriisistä Moldovassa Chişinăun kaupunginjohtajan vaalin mitätöinnin jälkeen², 15. marraskuuta 2017 itäisestä kumppanuudesta ennen marraskuussa 2017 pidettävää huippukokousta³, 4. heinäkuuta 2017 makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Moldovan tasavallalle⁴ ja 21. tammikuuta 2016 Georgian, Moldovan ja Ukrainan kanssa tehdyistä assosiaatiosopimuksista / pitkälle menevistä ja laaja-alaisista vapaakauppa-alueista⁵ antamansa päätöslauselmat,
- ottaa huomioon heinäkuussa 2018 tehdyn EU:n päätöksen jäädyttää makrotaloudellisen rahoitusavun ensimmäisen maksuerän maksaminen korkeimman oikeuden annettua ratkaisunsa Chişinăun kaupunginjohtajan vaaleja koskevassa asiassa sekä marraskuussa 2018 tehdyn EU:n päätöksen leikata rahoitusapua oikeusvaltioperiaatteen noudattamista ja demokratian taantumista maassa koskevien huolenaiheiden johdosta,

¹ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0458.

² Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0303.

³ EUVL C 356, 4.10.2018, s. 130.

⁴ EUVL C 334, 19.9.2018, s. 199.

⁵ EUVL C 11, 12.1.2018, s. 82.

- ottaa huomioon sittemmin heinäkuussa 2019 tehdyn EU:n päätöksen aloittaa uudelleen budjettituen maksaminen Moldovan tasavallan sitouduttua uudistamaan oikeusjärjestelmänsä,
- ottaa huomioon EU:n lokakuussa 2019 tekemän päätöksen maksaa makrotaloudellisen rahoitusavun ensimmäinen erä (30 miljoonaa euroa) demokraattisten normien vahvistamiseen ja oikeusvaltioperiaatteen suojelemiseen tähtäävien keskeisten uudistusten täytäntöönpanon seurauksena,
- ottaa huomioon 11. syyskuuta 2019 julkaistun komission ja Euroopan ulkosuhdehallinnon yhteisen valmisteluasiakirjan Moldovan tasavallan assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoa koskevasta selvityksestä (SWD(2018)0094),
- ottaa huomioon 30. syyskuuta 2019 pidetyn Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan assosiaationeuvoston viidennen kokouksen tulokset,
- ottaa huomioon itäisen kumppanuuden huippukokousten yhteiset julkilausumat, joista viimeisin annettiin Brysselissä 24. marraskuuta 2017,
- ottaa huomioon 26. helmikuuta 2018 annetut EU:n ulkoasiainneuvoston päätelmät Moldovan tasavallasta,
- ottaa huomioon demokraattisten instituutioiden toiminnasta Moldovan tasavallassa 3. lokakuuta 2019 hyväksytyn Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen (PACE) päätöslauselman 2308,
- ottaa huomioon Transparency International -järjestön laatiman vuoden 2019 korruptioindeksin, jossa Moldova on sijalla 120 kaikkiaan 180 arvioidusta maasta ja alueesta (ensimmäinen on paras sija), kun Transparency International -järjestön laatiman vuoden 2018 korruptioindeksissä Moldovan tasavalta oli sijalla 117,
- ottaa huomioon The Economist -lehden tutkimusyksikön demokratiaindeksin 2019, jossa Moldovan tasavalta luokitellaan ”sekajärjestelmäksi”,
- ottaa huomioon Freedom House -järjestön vuonna 2020 julkaiseman raportin ”Freedom in the World”, jossa Moldovan tasavalta arvioitiin ”osittain vapaaksi”, ja järjestön vuonna 2020 julkaiseman raportin ”Nations in Transit”, jossa Moldovan tasavaltaa pidetään ”siirtymä- tai sekajärjestelmänä”,
- ottaa huomioon Moldovan kansallisen toimintasuunnitelman EU:n ja Moldovan välisen assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanosta, ihmisoikeuksia koskevan kansallisen toimintasuunnitelman 2018–2022 sekä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan kansallisen strategian 2018–2023, jossa mainitaan nimenomaisesti Istanbulin yleissopimuksen ratifiointi,
- ottaa huomioon Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) laatimat analyysit ja suositukset, erityisesti 8. maaliskuuta 2018 julkaistun analyysin ”Young Moldova: Problems, Values and Aspirations” ja 20. huhtikuuta 2018 julkaistun analyysin ”Youth Well-being Policy Review of Moldova”,

- ottaa huomioon Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) sekä Euroopan neuvoston Venetsian komission antamat lausunnot ja suositukset ja erityisesti Moldovan vaaliuudistuksesta 15. maaliskuuta 2018, Moldovan perustuslaillisesta tilanteesta ja erityisesti mahdollisuudesta hajottaa parlamentti 24. kesäkuuta 2019 sekä korkeimman oikeuden ja syyttäjänviraston uudistamista koskevasta lakiesityksestä 14. lokakuuta 2019 annetut lausunnot,
- ottaa huomioon 18. maaliskuuta 2020 annetun komission yhteisen tiedonannon itäisestä kumppanuudesta vuoden 2020 jälkeen – itäinen kumppanuus, joka hyödyttää kaikkia,
- ottaa huomioon 11. toukokuuta 2020 annetut neuvoston päätelmät itäisen kumppanuuden politiikasta vuoden 2020 jälkeen,
- ottaa huomioon komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle 8. huhtikuuta 2020 antaman yhteisen tiedonannon EU:n maailmanlaajuisista koronavirustoimista ja 25. toukokuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen (EU) 2020/701 makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä laajentumis- ja naapuruuskumppaneille covid-19-pandemiakriisin yhteydessä,
- ottaa huomioon 10. heinäkuuta 2020 julkaistun komission kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle ”Kolmas viisumivapauden keskeyttämismekanismi mukainen kertomus” ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan,
- ottaa huomioon Euroopan parlamentin suosituksen neuvostolle, komissiolle ja komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle itäisestä kumppanuudesta ennen kesäkuussa 2020 pidettävää huippukokousta,
- ottaa huomioon EU:n ja Moldovan parlamentaarisen assosiaatiovaliokunnan, Euronestin parlamentaarisen edustajakokouksen, itäisen kumppanuuden kansalaisyhteiskuntafoorumin, EU:n ja Moldovan kansalaisyhteiskuntafoorumin ja Moldovan muiden kansalaisyhteiskunnan edustajien suositukset ja toimet,
- ottaa huomioon EU:n ja Moldovan parlamentaarisen assosiaatiovaliokunnan Strasbourgissa 18.–19. joulukuuta 2019 pidetyssä 7. kokouksessa annetun julkilausuman ja suositukset,
- ottaa huomioon Etyj/ODIHR:n johtamaan kansainväliseen vaalitarkkailuvaltuuskuntaan osallistuneen Euroopan parlamentin vaalitarkkailijaryhmän päätelmät 24. helmikuuta 2019 pidetyistä Moldovan tasavallan parlamenttivaaleista,
- ottaa huomioon komission 29. maaliskuuta 2020 hyväksymän talousapupaketin, jolla on tarkoitus auttaa muun muassa Moldovan tasavaltaa torjumaan covid-19-pandemiaa ja johon sisältyi jo käytössä olleiden välineiden uudelleensuuntaaminen kriisin sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi,

- ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan sekä valiokunta-aloitteisten mietintöjen laatimista koskevasta lupamenettelystä 12. joulukuuta 2002 tehdyn puheenjohtajakokouksen päätöksen 1 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja liitteen 3,
 - ottaa huomioon kansainvälisen kaupan valiokunnan lausunnon,
 - ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A9-0166/2020),
- A. ottaa huomioon, että EU ja Moldovan tasavalta sitoutuivat assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen kautta edistämään poliittista assosiaatiota ja taloudellista yhdentymistä ja että Moldovan tasavalta sitoutui sisällyttämään EU:n säännösten omiin lakeihinsa ja käytäntöihinsä monilla aloilla; ottaa huomioon, että tukeakseen näitä pyrkimyksiä unioni sitoutui antamaan Moldovan tasavallalle huomattavaa taloudellista ja budjettitukea edellyttäen, että kunnioitetaan keskeisiä eurooppalaisia arvoja ja periaatteita, kuten oikeusvaltioperiaatetta, ihmisoikeuksia ja demokraattisia oikeuksia, ja taataan korruption, järjestäytyneen rikollisuuden, rahanpesun, oligarkkisten rakenteiden ja nepotismin torjunta; toteaa, että jos tapahtuu vakavaa taantumista, yhteistyö voidaan lopettaa;
- B. ottaa huomioon, että parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 13. syyskuuta 2017 päätöksen 100 miljoonan euron suuruisen makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Moldovan tasavallalle osana IMF:n ohjelmaa maan talous- ja rahoitusuudistusten tukemiseksi;
- C. ottaa huomioon, että EU on toistuvasti esittänyt huolensa oikeusvaltion toiminnan, vuonna 2014 paljastuneeseen pankkipetokseen syylistyneiden oikeuden eteen saattamisessa tapahtuneen vähäisen edistymisen sekä jatkuvien ihmisoikeusrikkomusten johdosta;
- D. ottaa huomioon, että Transparency International -järjestön vuoden 2018 korruptioindeksi ja Freedom House -järjestön vuoden 2020 raportit osoittavat hienoista edistystä Moldovan tasavallassa viime aikoina, mutta näiden indeksien yleinen suuntaus sekä demokratiaindeksi osoittavat demokratian, korruptiotilanteen, poliittisten oikeuksien ja kansalaisvapauksien heikkenevän pitkällä aikavälillä Moldovan tasavallassa;
- E. ottaa huomioon, että hallituksessa tapahtuneista muutoksista huolimatta Moldovan tasavallan valtiolliset instituutiot ovat edelleen heikkoja ja Moldovan tasavalta kamppailee edelleen sääntelyvallankaappauksen kanssa, koska vallan ja valvonnan keskittyminen kaikilla tärkeillä aloilla ja korkeimman hallinnon tason instituutioissa ei ole merkittävästi vähentynyt;
- F. toteaa, että oikeusvaltioperiaatteen ja demokraattisen prosessin vakavien loukkausten johdosta EU keskeytti vuonna 2018 oikeusalan uudistuksiin tarkoitetun budjettitukiohjelman kahden viimeisen maksuerän maksamisen;
- G. ottaa huomioon, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (asiassa Ozdil ym. v. Moldovan tasavalta) totesi 11. kesäkuuta 2019, että Moldovan tasavalta oli rikkonut oikeutta vapauteen, turvallisuuteen, yksityisyyteen ja perhe-elämään, kun sen tiedustelu- ja turvallisuuspalvelu (SIS) pidatti syyskuussa 2018 ja palautti pakkokeinoin Turkkiin viisi Turkin kansalaista, jotka olivat hakeneet turvapaikkaa; ottaa huomioon, että tämä

peitelty luovutus on vain yksi esimerkki järjestelmällisestä Turkin kansalaisten tahdonvastaisesta katoamisesta, laittomasta vangitsemisesta ja karkottamisesta Turkkiin kymmenissä maissa eri puolilla maailmaa;

- H. ottaa huomioon, että sen jälkeen, kun kesäkuussa 2019 muodostettiin kunnianhimoisten uudistusten toteuttamiseen sitoutunut hallitus, jonka ohjelmassa keskityttiin oikeuslaitoksen uudistamiseen, komissio maksoi makrotaloudellisen rahoitusavun ensimmäisen erän ja aloitti uudelleen alakohtaisten budjettitukiohjelmien mukaisten tukien maksamisen ja ilmoitti samalla, että se aikoo jatkaa tiukan ehdollisuuden soveltamista; ottaa huomioon, että 10. heinäkuuta 2020 komissio hyväksyi toisen ja viimeisen 30 miljoonan euron erän maksamisen makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmastaan;
- I. ottaa kuitenkin huomioon, että Moldovan tasavalta ei ole voinut saada jäljellä olevia varoja tästä ohjelmasta, jonka voimassaolo päättyi heinäkuussa 2020; ottaa huomioon, että tämän avun ehtona on edelleen aiemmin sovittujen uudistusten täytäntöönpano, erityisesti niiden, joilla pyritään vahvistamaan oikeusvaltioperiaatetta ja demokraattisia normeja ja saamaan aikaan konkreettisia tuloksia kansalaisille;
- J. ottaa huomioon, että Moldovan parlamentti hyväksyi marraskuussa 2019 epäluottamuslauseen kesäkuussa 2019 muodostettua hallitusta vastaan, ja sen jälkeen muodostettiin vähemmistöhallitus ja myöhemmin uusi koalitiollahitus; ottaa huomioon, että unionin toimielinten edustajat ovat ilmaisseet huolensa hallituksen vaihtamistavasta ja Moldovan tasavallan assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen kautta käynnistämästä uudistusprosessista;
- K. ottaa huomioon, että uuden koalitiollahituksen enemmistö Moldovan tasavallan parlamentissa on kutistunut jatkuvasti, kun kansanedustajia on loikannut valtaapitävästä liittoutumasta; ottaa huomioon, että Moldovan tasavallassa järjestetään presidentinvaalit syksyllä ja maa kärsii tällä hetkellä akuutista poliittisesta epävakauudesta; ottaa huomioon, että presidentti Igor Dodon on korostanut, että parlamentti on hajotettava ja että ennenaikaiset vaalit on järjestettävä mahdollisimman pian; ottaa huomioon, että Moldovan tasavallan perustuslakituomioistuimien päättyi 7. heinäkuuta 2020, että ennenaikaiset vaalit voitiin järjestää vasta presidentinvaalien jälkeen;
- L. ottaa huomioon, että Venäjän ja Moldovan hallitukset allekirjoittivat 17. huhtikuuta 2020 maiden presidenttien neuvotteleman sopimuksen 200 miljoonan euron lainasta, jonka Venäjän federaatio myöntää Moldovan tasavallalle tavallista alhaisemmalla kahden prosentin korolla; ottaa huomioon, että sopimus ratifioitiin 23. huhtikuuta ja samana päivänä opposition kansanedustajien esittämän vetoituksen perusteella Moldovan tasavallan perustuslakituomioistuimien keskeytti lainasopimuksen ratifiointilain soveltamisen, kunnes se saisi päätökseen tutkimuksen lain yhteensopivuudesta perustuslain kanssa; ottaa huomioon, että perustuslakituomioistuimen puheenjohtaja ilmoitti 6. toukokuuta Moldovan viranomaisten harjoittamasta painostuksesta perustuslakituomioistuinta kohtaan ja erityksistä asettaa sen tuomareita epäilyttävään valoon; ottaa huomioon, että perustuslakituomioistuin julisti 7. toukokuuta 2020 lainasopimuksen perustuslain vastaiseksi; ottaa huomioon, että uudesta lainasopimuksesta Venäjän federaation kanssa neuvotellaan parhaillaan;

- M. ottaa huomioon, että covid-19-pandemia on osoittanut kasvavan tarpeen koordinoita unionin ja naapurimaiden yhteisten uhkien hallintaa; ottaa huomioon, että unioni on vastannut tähän tarpeeseen muun muassa tarjoamalla naapureilleen rahoitusapupaketin;
- N. katsoo, että covid-19-kriisin aikana solidaarisuus itäisen kumppanuuden maita kohtaan on äärimmäisen tärkeää ja että unioni on antanut merkittävää tukea pandemian vaikutusten lieventämiseksi alueella; ottaa huomioon, että Moldovan tasavalta saa tässä yhteydessä 87 miljoonaa euroa uudelleen kohdennettua kahdenvälistä rahoitusta;
- O. ottaa huomioon, että unioni on myös myöntämässä Moldovan tasavallalle 100 miljoonan euron makrotaloudellista rahoitusapua osana päätöstä myöntää makrotaloudellista rahoitusapua kymmenelle naapuruston kumppanimaalle niiden auttamiseksi rajoittamaan koronaviruspandemian aiheuttamia taloudellisia seurauksia; ottaa huomioon, että poikkeuksellisen makrotaloudellisen rahoitusapupaketin ensimmäinen erä maksetaan mahdollisimman nopeasti, koska Moldovan tasavallan kanssa tehty yhteisymmärryspöytäkirja on ratifioitu; ottaa huomioon, että saadakseen toisen erän, joka maksetaan vuoden kuluessa yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittamisesta, maan on noudatettava tiettyjä ehtoja; ottaa huomioon, että makrotaloudellisen rahoitusavun tärkeänä ennakoedellytyksenä on se, että Moldovassa noudatetaan tehokkaita demokraattisia mekanismeja, kuten parlamentaarista monipuoluejärjestelmää, ja oikeusvaltion periaatetta ja taataan ihmisoikeuksien kunnioittaminen; katsoo, että yhteisymmärryspöytäkirjan tekemiseen olisi suhtauduttava myönteisesti ja tehtyjen sitoumusten täytäntöönpano olisi taattava;
- P. ottaa huomioon, että Moldovan tasavalta on tehnyt kansainvälisiä ja kansallisia sitoumuksia sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi; ottaa huomioon, että maa on hyväksynyt toimenpiteitä naisten poliittisen edustuksen edistämiseksi muun muassa hyväksymällä poliittisten puolueiden ehdokaslistoille pakollisen 40 prosentin sukupuolikiintiön; katsoo, että tarvitaan lisätoimia kansallisen sukupuolten tasa-arvostrategian 2017–2021 tavoitteiden edistämiseksi, mukaan lukien asianmukainen rahoitus ja vahvemmat täytäntöönpanomekanismit;
- Q. ottaa huomioon, että kaikesta taloudellisesta edistyksestä huolimatta rahoitustuen ja uudistuspyrkimysten sosiaaliset vaikutukset ovat olleet melko vähäisiä; ottaa huomioon, että Moldovan tasavalta on edelleen yksi Euroopan köyhimmistä maista, jonka sosiaalinen tilanne on heikko ja jossa on autioituneita kyliä ja äärimmäistä köyhyyttä; ottaa huomioon, että 38,5 prosenttia Moldovan tasavallan työntekijöistä työskenteli epävirallisesti ilman minkäänlaista sosiaaliturvaa vuonna 2018;
- R. ottaa huomioon, että vuodesta 1989 lähtien Moldovan tasavallan väestö on kutistunut lähes kolmanneksella; ottaa huomioon, että väestörakenteen osalta nämä luvut ovat pahimmat koko Euroopassa; ottaa huomioon, että moldovalaiset lähtevät maastaan korkeampien palkkojen ja paremman koulutuksen ja mahdollisuuksien takia; ottaa huomioon, että tällaisella kehityksellä on syviä ja pitkäaikaisia poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia; ottaa huomioon, että Moldovan tasavallassa on työvoimapulaa ja pulaa ammattilaisista, kuten sairaanhoitajista ja lääkäreistä; ottaa huomioon, että vanhukset, joista suuri osa on riippuvaisia rahalähetyksistä, ovat Moldovan tasavallan haavoittuvin ja köyhyydelle alttein ihmisryhmä;

- S. katsoo, että Moldovan tasavallan ongelmia ei voida ratkaista maan ulkopuolelta ja että on lisättävä Moldovan kansan omaa vastuullisuutta maan haasteisiin vastaamisessa; katsoo, että on edelleen tärkeää vastata tärkeimpiin haasteisiin, kuten korruption ja oligarkkisten rakenteiden torjuntaan, demokraattisten normien noudattamiseen, tarpeeseen löytää ratkaisuja monitahoisiin sosiaalisiin ongelmiin, varmistaa tiedotusvälineiden moniarvoisuus sekä torjua köyhyyttä ja maastamuuttoa;

Yhteiset arvot ja yleiset periaatteet

1. muistuttaa, että unionin perustana olevat yhteiset arvot eli demokratia, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen sekä oikeusvaltioperiaate ovat keskeisiä myös tähän sopimukseen perustuvassa unionin ja Moldovan tasavallan poliittisessa assosiaatiossa ja taloudellisessa yhdentymisessä; vahvistaa, että unioni on sitoutunut tukemaan Moldovan tasavallan lähentymistä unioniin poliittisen assosiaation, taloudellisen yhdentymisen ja vastaavien uudistusten avulla; panee merkille, että assosiaatiosopimus / pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue on edelleen ensisijaisen tärkeä Moldovan tasavallan kehitykselle erityisesti nykyisinä poikkeuksellisin aikoina, ja antaa tunnustusta Moldovan yhteiskunnan ja viranomaisten jatkuvalla sitoutumiselle tähän prosessiin; muistuttaa kuitenkin, että sen täytäntöönpanossa on edistytävä edelleen, jotta voidaan saada sen koko potentiaali ja kaikki hyödyt erityisesti keskittymällä valtion instituutioiden riippumattomuuteen, niiden kykyyn torjua oligarkkien vaikutusta, korruption torjuntaan, oikeudenmukaisuuteen, oikeusvaltion vahvistamiseen ja kansalaisten elinolojen parantamiseen; korostaa, että assosiaatiosopimus / pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue oli tärkein rakenneuudistuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta edistävä ja tukeva tekijä;
2. suhtautuu myönteisesti kaikkiin aikomuksiin tiivistää poliittista, inhimillistä ja taloudellista yhdentymistä unioniin eriyttämisperiaatteen mukaisesti ja Moldovan tasavallan viranomaisten ja yhteiskunnan suoriutumisen, tulosten ja toiveiden perusteella;
3. panee merkille IMF:n maaliskuussa 2020 järjestämän artikla IV -konsultaation päätelmät sekä Moldovan talouden tuloksia laajennetun luotto- ja rahoitusjärjestelyn puitteissa koskevan IMF:n johtokunnan kuudennen ja viimeisen katsauksen, jossa kiinnitettiin erityistä huomiota Moldovan pankkijärjestelmän tervehdyttämiseen ja rahoitusalan hallinnon vahvistamiseen;
4. suhtautuu myönteisesti unionin makrotaloudellisen rahoitusavun toisen erän maksamiseen; panee merkille Moldovan tasavallan uudistuspyrkimykset muun muassa korruption torjunnassa, rahanpesun vastaisen kehityksen vahvistamisessa ja kansalaisjärjestöjen toimintaa koskevan uuden lain hyväksymisessä ja toteaa, että Moldovan tasavalta on liittynyt OECD:n korruption vastaiseen vertaisarviointiohjelmaan (Istanbulin toimintasuunnitelma);
5. katsoo, että EU:n vuosien 2017–2020 makrotaloudellisen avustusohjelman toisen erän maksamisen jälkeen Moldovan viranomaisten olisi ponnisteltava täyttääkseen asiaankuuluvat edellytykset rahanpesun vastaisen kehityksen vahvistamiseen liittyvillä aloilla, joiden osalta olisi saatava aikaan konkreettisia ja kestäviä tuloksia, sekä vahvistaakseen kansallisen pankin riippumattomuutta;

6. kehottaa Moldovan hallitusta ja EU:ta tekemään yhteistyötä selviytyäkseen covid-19-kriisin kielteisistä vaikutuksista sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen;
7. panee tyytyväisenä merkille neuvottelut uutta poikkeuksellista EU:n makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmaa koskevasta yhteisymmärryspöytäkirjasta, jonka tavoitteena on torjua covid-19-pandemian kielteisiä taloudellisia vaikutuksia;

Assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon merkitys meneillään olevassa poliittisessa kehityksessä ja valmistauduttaessa 1. marraskuuta pidettäviin presidentinvaaleihin

8. panee merkille, että Moldovan tasavallan marraskuun 2019 toimintaohjelma ei ole yhtä kunnianhimoinen kuin edellisen hallituksen vuoden 2030 kokonaisvaltainen toimintaohjelma, ja on huolissaan siitä, että poliittinen epävakaus ja hallituksen toistuvat muutokset vaikuttavat assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen määräysten täytäntöönpanoon ja rajoittavat uudistusvauhtia; tukee seuraavan assosiaatio-ohjelman kytkemistä uuteen kansalliseen toimintasuunnitelmaan ja korostaa, että on tärkeää hyväksyä uusi ohjelma nopeasti välineenä, jolla nopeutetaan assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanoa ja päivitetään sen painopisteitä parlamenttien aktiivisen osallistumisen avulla ja niin, että kansalaisyhteiskunta ja EU:n ja Moldovan tasavallan muut sidosryhmät antavat oman panoksensa; korostaa, että EU:n poliittisen ja taloudellisen tuen jatkumisen ehtona on edelleen konkreettisten uudistusten toteuttaminen erityisesti oikeusvaltioperiaatteen ja oikeuslaitoksen alalla; muistuttaa tässä yhteydessä, että on tärkeää panna täytäntöön kaikki assosiaatio-ohjelmassa sovitut ensisijaiset uudistukset ja täyttää makrotaloudellisen rahoitusavun toisen ja kolmannen erän maksamista koskevat ehdot;
9. pitää myönteisenä Moldovan tasavallan rakentavaa panosta itäisen kumppanuuden puitteissa tehtävään yhteistyöhön ja kannustaa siihen, että assosiaatiosopimukseen / pitkälle meneviin ja laaja-alaisiin vapaakauppasopimukseen osallistuvien maiden ja komission välillä käydään pysyvää ja tehostettua poliittista vuoropuhelua assosiaatioon liittyvistä uudistuksista; kehottaa komissiota hyödyntämään asianmukaisesti olemassa olevia mekanismeja jatkaakseen uudistusten konkreettisen täytäntöönpanon seuranta ja kehittääkseen ehdollisuusmekanismin, joka sisältää selkeät vertailuarvot ja johon kansalaisyhteiskunta osallistuu mielekkäästi erityisesti paikallistasolla; pitää tässä yhteydessä välttämättömänä lisätä rahoitustukea kansalaisjärjestöille, joilla on ratkaiseva rooli julkiseen keskusteluun osallistumisen edistämiseksi ja Moldovan viranomaisten toiminnan ja unionin maata koskevan politiikan tehokkuuden seurannassa; ehdottaa lisäksi, että käytetään Ukrainan tukiryhmän kokemuksia vastaavan rakenteen luomiseksi Moldovan tasavallalle, jotta voidaan lisätä unionin tuen tehokkuutta ja näkyvyyttä;
10. korostaa, että Moldovan tasavallan tilannetta olisi seurattava tiiviisti pitkällä aikavälillä, myös vaaleja edeltävänä aikana, Etujin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston tavanomaisten käytäntöjen ja normien mukaisesti erityisesti nykyisenä kriisiaikana, koska tulevat presidentinvaalit ovat testi maan demokratialle ja oikeusvaltiolle;
11. kehottaa tässä yhteydessä Moldovan viranomaisia varmistamaan vapaat ja oikeudenmukaiset presidentinvaalit, jotka on määrä pitää 1. marraskuuta 2020, ja kehottaa Moldovan viranomaisia parantamaan edelleen vaalilainsäädäntöä, jotta

varmistetaan äänioikeuden toteutuminen, vaalikampanjoiden reiluus, lainsäädäntöprosessin avoimuus ja demokraattinen valvonta, jotta hallituksen ja parlamentin toiminnan julkinen valvonta voidaan suorittaa asianmukaisesti; vaatii Moldovan viranomaisia pidättymään muuttamasta sääntöjä ja määräyksiä poliittisen hyödyn saamiseksi, mikä johtaa aina poliittisiin levottomuuksiin ja epävakauteen, jotka haittaavat sitoutumista rakenneuudistuksiin; korostaa tulevia vaaleja silmällä pitäen hallituksen demokraattisen legitimitetin, koalition muodostamisen avoimuuden ja äänestäjien tahdon kunnioittamisen tärkeyttä ja sitä, että hallitusemmistön on ilmennettävä äänestystulosta;

12. kehottaa Moldovan viranomaisia vahvistamaan demokraattisia mekanismeja, kuten parlamentaarista monipuoluejärjestelmää, ja varmistamaan vapaat, riippumattomat ja moniarvoiset tiedotusvälineet sekä rahoituksen ja tiedotusvälineiden oikeudenmukaisen saatavuuden; vaatii tässä yhteydessä Moldovan viranomaisia vahvistamaan kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden kykyä vastustaa disinformaatiota ja informaation manipulointia verkossa ja verkon ulkopuolella sekä toteuttamaan toimenpiteitä, joilla vastataan yhä kiireellisempään tarpeeseen puuttua äänten ostamiseen, vaalitarkkailijoiden pelotteluun, vaalilahjontaan ja muihin korruptoituneisiin käytäntöihin sekä valtion varojen väärinkäyttöön, koska tällaiset käytännöt heikentävät kaikkia Moldovan tasavallan poliittisten toimijoiden demokraattisia ponnisteluja ja vesittävät ne;
13. korostaa, että presidenttiehdokkaiden välillä tarvitaan vahvaa ja oikeudenmukaista poliittista kilpailua, joka ei olisi mahdollista ilman tervettä ja avointa puolerahoitusjärjestelmää ja presidentinkampanjarahoitusta;
14. kehottaa Moldovan hallitusta toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Transnistrian alueella ja Moldovan tasavallan ulkopuolella asuvat Moldovan tasavallan kansalaiset voivat osallistua vaaleihin osallistavalla, avoimella ja oikeudenmukaisella tavalla ilman ulkomaisten puuttumista asiaan;

Uudistukset ja institutionaalinen kehitys

15. suhtautuu myönteisesti uudistuksiin, jotka johtivat viisumivapauden käyttöönottoon unionin kanssa; toteaa, että Moldovan tasavallan kansalaiset ovat käyttäneet ohjelmaa laajasti, ja se on erittäin hyvä esimerkki siitä, miten assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen täytäntöönpano vaikuttaa kansalaisten elämään edistämällä ihmisten välisiä yhteyksiä muiden eurooppalaisten kanssa; kehottaa unionia ja Moldovan tasavaltaa parantamaan edelleen ihmisten välisiä yhteyksiä ja vaihtoja, jotta voidaan luoda molemminpuolisia myönteisiä mielikuvia väestön keskuudessa;
16. pitää myönteisenä, että vuodesta 2014 lähtien yli 2,3 miljoonaa Moldovan kansalaista on hyötynyt viisumivapaudesta, ja panee merkille, että komission viimeisimmän kertomuksen mukaan Moldovan tasavalta täyttää edelleen viisumivapautta koskevat vaatimukset ja että viisumivapaa liikkuvuus tuo edelleen myönteisiä taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia etuja sekä unionille että Moldovan tasavallalle; kannustaa molempia osapuolia pitämään yllä ihmisten vapaata liikkuvuutta myös kriisien aikana;
17. antaa tunnustusta Moldovan viranomaisten pyrkimyksille panna täytäntöön viisumivapauden keskeyttämismekanismeja koskevissa vuotuisissa kertomuksissa

esitetyt suositukset; suosittelee viisumivapautta koskevien arviointiperusteiden täytäntöönpanon jatkamista ja kehottaa viranomaisia jatkamaan ponnistelujaan viisumivapautta koskevien arviointiperusteiden täyttämiseksi erityisesti korruption torjunnan alalla, vahvistamaan oikeuslaitosta, soveltamaan rahanpesun vastaista lainsäädäntöä ja ryhtymään konkreettisiin toimiin perusteettomien turvapaikkahakemusten määrän kasvun rajoittamiseksi; on tässä yhteydessä huolissaan Schengen+ -alueella laittomasti oleskelevien Moldovan kansalaisten määrän kasvusta (47 prosentin kasvu) ja turvapaikkahakemusten määrän kasvusta (48 prosentin kasvu); kehottaa Moldovan viranomaisia jatkamaan Schengen-alueen viisumivapauden yhteydessä annettujen sitoumusten täytäntöönpanoa muuttoliikkeen tehokkaan hallinnan alalla ja varmistamaan kolmansien maiden hakijoiden turvapaikkaoikeudet Moldovan tasavallassa;

18. suhtautuu myönteisesti siihen, että Moldovan tasavallan parlamentti on hyväksynyt useita säädöksiä, jotka ovat maan assosiaatiosopimukseen kirjattujen sitoumusten mukaisia ja liittyvät erityisesti julkishallintoon, julkiseen varainhoitoon ja oikeusjärjestelmän uudistamiseen; korostaa, että on tärkeää panna nämä säädökset täysimääräisesti täytäntöön, sekundaarilainsäädännön antaminen mukaan luettuna;
19. suhtautuu myönteisesti julkisen varainhoidon alalla saavutettuun edistykseen ja kehottaa Moldovan viranomaisia nopeuttamaan muiden assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen perusteella tehtyjen uudistusten täytäntöönpanoa oikeusvaltioperiaatteen parantamisen pohjalta;
20. antaa tunnustusta Moldovan tasavallan olennaisille toimille julkishallinnon suorituskyvyn parantamiseksi; kehottaa siksi Moldovan hallitusta varmistamaan vuosia 2016–2020 koskevan julkishallinnon uudistuksen täysimääräisen täytäntöönpanon julkishallintoa koskevien OECD:n/SIGMAN periaatteiden mukaisesti; kannustaa lisäksi Moldovan viranomaisia lisäämään avoimuutta ja torjumaan laajalle levinnyttä korruptiota julkishallinnossa sekä perustamaan kansallisen julkishallinnon oppilaitoksen;
21. korostaa, että assosiaatiosopimuksen tehokkaampi ja kestävämpi täytäntöönpano perustuu valtion instituutioiden ja virastojen puolueettomaan ja ammattimaiseen hallintoon; toistaa tässä yhteydessä huolensa siitä, että julkisen sektorin parantamiseen ei ole sitouduttu jatkuvasti, mikä estää päteviä henkilöitä jatkamasta uraa julkishallinnossa, ja korostaa tarvetta kehittää ammattimaista julkishallintoa ja kannustaa nuoria siirtymään julkisen sektorin uralle, jotta saavutetaan avoimempi hallinto, jossa nepotismi ja suosinta eivät johda krooniseen politisoitumiseen;
22. kehottaa käynnistämään mahdollisimman pian kattavamman hallinnonhajauttamisuudistuksen, mukaan lukien Moldovan tasavallan alueellisen hallintojärjestelmän, aluekehityksen ja hallinnon hajauttamisen uudistaminen ja mahdollisuus kerätä paikallisia veroja; korostaa tässä yhteydessä, että paikallisviranomaisten välistä yhteistyötä on syvennettävä ja laajennettava, paikallishallintojen määrää on supistettava ja niiden riippumattomuutta on lisättävä ja toimintakustannuksia on pienennettävä; kehottaa Moldovan viranomaisia noudattamaan paikallisdemokratian ja paikallisen itsehallinnon periaatteita paikallista itsehallintoa koskevan eurooppalaisen peruskirjan mukaisesti tarjoamalla paikallishallinnolle asianmukaista toimivaltaa ja riittävää rahoitusta ja varmistamalla sen tehokkuus;

23. pitää huolestuttavana tiedotusvälineiden ja mainosalan voimakasta keskittymistä ja politisoitumista, mikä on johtanut siihen, että kansalaisten luottamus tiedotusvälineisiin on heikkoa; kehottaa Moldovan viranomaisia jatkamaan media-alan uudistusta ja erityisesti ottamaan kansalaisyhteiskunta tiiviimmin mukaan prosessiin; kehottaa Moldovan tasavaltaa tarkistamaan audiovisuaalialaa koskevaa lakia ja vapauttamaan mainosmarkkinat tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta koskevien eurooppalaisten normien mukaisesti, kuten komissio ja Venetsian komissio ovat suositelleet, jotta varmistetaan tiedotusvälineiden ja mainosmarkkinoiden omistajuuden täysi avoimuus;
24. katsoo, että tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja riippumattomuuden vahvistamisen olisi oltava yksi unionin ja Moldovan tasavallan kumppanuussuhteiden painopisteistä ja että tämä olisi otettava asianmukaisesti huomioon myös määrärahoissa; kehottaa komissiota lisäämään tukea riippumattomille tiedotusvälineille, myös alueellisesti; kehottaa Moldovan viranomaisia pidättäytymään käyttämästä covid-19-pandemiaa tekosyynä sellaisten toimenpiteiden hyväksymiseksi, joilla rajoitetaan sananvapautta ja tiedotusvälineiden mahdollisuuksia välittää koronaviruksen yhteiskunnalle aiheuttamien vaikutusten koko ulottuvuutta riippumattomasti ja puolueettomasti; on huolissaan valeuutisten ja disinformaation leviämisestä Moldovan tasavallassa koronaviruskriisin aikana ja korostaa, että sekä paikallisviranomaisten että unionin on kehitettävä erityisiä ohjelmia, joilla edistetään medialukutaitoa, torjutaan disinformaatiota ja tuetaan laadukasta ja tosiasioihin perustuvaa mediasisältöä;
25. kehottaa Moldovan viranomaisia edistämään vapaita ja riippumattomia tiedotusvälineitä ja muun muassa teettämällä riippumattoman tarkastuksen varmistamaan audiovisuaalisen neuvoston tehokkuuden riippumattomana sääntelijänä, jolla torjutaan toimittajien jatkuvaa pelottelua, julkisten instituutioiden ja sääntelyelinten politisoitumista ja avoimuuden puutetta, yleisön tiedonsaantimahdollisuuksien ja laadukkaan mediasisällön puutetta sekä varmistetaan tiedotusvälineiden omistajuuden avoimuus;
26. korostaa, että unioni on Moldovan tasavallan suurin avunantaja; panee erittäin huolestuneena merkille jatkuvan propagandan, disinformaatiokampanjat ja vallassa olevien poliitikkojen mustamaalaavat viestit unionia vastaan, jotka antavat siitä vääristyneen ja epärealistisen kuvan julkisessa televisiossa ja tiedotusvälineissä; pitää valitettavina tällaisia julkisia hyökkäyksiä unionin antamaa apua ja sen imagoa vastaan, koska ne haittaavat assosiaatiosopimuksen sekä EU:n ja Moldovan tasavallan välisten suhteiden täytäntöönpanoa; kehottaa Moldovan viranomaisia lopettamaan disinformaatiokampanjat ja EU:n vastaiset propagandakampanjat, joille Moldovan tasavallan kansalaiset yleisesti on altistettu, ja lisäämään tukea valeuutisten, viestinnän hybridisodankäynnin, kohdennettujen disinformaatiokampanjoiden ja mediaohjelmien heikentämisen torjunnassa; korostaa, että poliittinen vaikuttaminen joukkotiedotusvälineisiin heikentää rakenteellisesti perusvapauksia ja tiedonsaantia;
27. pitää valitettavana, että Moldovan nykyinen hallitus on vähitellen etäännytynyt Euroopan unioniin vievältä tieltä, mikä haittaa maan demokraattisia pyrkimyksiä, ja kehottaa kaikkia EU-myönteisiä poliittisia puolueita etsimään ratkaisuja vuoropuhelun avulla, jotta voidaan varmistaa Moldovan tasavallan EU:n yhdentymisprosessin jatkuvuus ja hyödyntää täysimääräisesti kaikkia assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen tarjoamia etuja;

28. kehottaa Moldovan viranomaisia toteuttamaan lisätoimia sen varmistamiseksi, että assosiaatiosopimuksen / pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen tarjoamat mahdollisuudet sekä EU:n apu ja ohjelmat ulottuvat paikallistasolle, myös maan syrjäisille alueille ja erityisesti maaseutualueille, jotta asukkaat voivat ajaa positiivisia muutoksia yhteisössään, erityisesti niissä, jotka ovat alttiimpia jälkineuvostoliittolaisille asenteille ja Venäjän manipuloinnille;
29. katsoo, että viranomaisten olisi tiedotettava avoimesti ulkoisesta avusta, jota ne aikovat hakea, ja että Venäjän federaatiolta saatavasta rahoituksesta olisi keskusteltava avoimesti parlamentissa sekä asiantuntijoiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, myös tämäntyyppisen rahoituksen geostrategisista ehdoista ja pitkän aikavälin vaikutuksista talouteen; katsoo, että EU:n rahoitustukeen liittyvien ehtojen osalta viranomaisten olisi myös annettava yleisölle tarvittavat selitykset; korostaa, että EU:n ehtoja on pidettävä mahdollisuuksina toteuttaa tarvittavat uudistukset;
30. korostaa, että Venäjän disinformaatiota on torjuttava tosiasioihin perustuvalla ja helposti saatavilla olevalla laadukkaalla tiedolla sekä julkisilla kampanjoilla, joilla pyritään lisäämään yleistä tietoisuutta; kannustaa Moldovan tasavallan viranomaisia pyrkimään syvällisempään yhteistyöhön unionin ja sen jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan tehostaa sellaisten hyvien käytäntöjen ja ratkaisujen täytäntöönpanoa, joilla torjutaan ulkoisten voimien harjoittamaa disinformaatiota, propagandaa, manipulointia ja vihamielistä vaikuttamista, joilla pyritään jakamaan, horjuttamaan ja heikentämään sisäisten poliittisten prosessien eheyttä ja suhteita unioniin;
31. panee merkille edistymisen ei-kaupallisia järjestöjä koskevan uuden lain hyväksymisessä Moldovan parlamentissa osana EU:n makrotaloudellisen rahoitusavun saamisen ehdollisuusvaatimuksia; odottaa, että sen nopea ja tehokas täytäntöönpano edistää kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisjärjestöjen oikeuksien ja vapauksien täysimääräistä kunnioittamista ja sitä, että yhdistymisvapautta kunnioitetaan täysimääräisesti, ja kehottaa Moldovan hallitusta tukemaan enemmän kansalaisyhteiskunnan kehittämistä; muistuttaa kansalaisjärjestöjen keskeisestä roolista kaikissa demokraattisissa yhteiskunnissa ja toivoo, että uusi lainsäädäntö parantaa julkisen päätöksenteon avoimuutta ja luo uudenaikaistetut puitteet kansalaisyhteiskunnan toiminnalle maassa; kehottaa Moldovan viranomaisia pidättymään kansalaisjärjestöihin ja muihin kansalaistoimijoihin kohdistuvasta painostuksesta; pitää valitettavana epäluottamusta ja vihamielisyyttä, jota poliittiset virkamiehet osoittavat yleisesti kansalaisyhteiskuntaa kohtaan; kehottaa kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan mielekkäämmin ja aktiivisemmin päätöksenteko- ja täytäntöönpanoprosesseihin, erityisesti kun on kyse ihmisoikeuksista ja perusvapauksista, joiden suhteen kansalaisjärjestöt voisivat toimia valvojina ja saattaa asianomaiset valtion instituutiot vastuuseen; kehottaa siksi komissiota ja jäsenvaltioita antamaan poliittista, teknistä ja taloudellista tukea kansalaisyhteiskunnalle ja kehottaa EU:n toimielimiä laatimaan selkeät säännöt, joiden avulla voidaan välttää avustusten myöntäminen ”GONGOille” (kansalaisjärjestöille, jotka hallitukset ovat perustaneet ja joita ne rahoittavat epävirallisten kanavien kautta);
32. kehottaa Moldovan viranomaisia edistämään avoimuutta julkisessa päätöksenteossa ja varmistamaan sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan asianmukaisen osallistumisen ja kuulemisen kaikissa vaiheissa, mikä myös lisää julkista valvontaa ja toteutettujen uudistusten yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä;

33. suhtautuu myönteisesti vaalilainsäädäntöön elokuussa 2019 tehtyihin muutoksiin sekä Moldovan perustuslakituomioistuimen helmikuussa 2020 antamaan ratkaisuun poliittisten puolueiden perustamisen alueellisia vaatimuksia koskeneessa asiassa;
34. huomauttaa, että covid-19-kriisi on tuonut esiin, että Moldovan tasavallan terveydenhuoltojärjestelmä on alikehittynyt ja että sillä on vaikeuksia selvittää viimeaikaisesta tapausten määrän äkillisestä kasvusta; kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja Moldovan tasavaltaa lisäämään yhteistyötä kansanterveyden kestävässä alalla, vaihtamaan parhaita käytäntöjä ja tekemään yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan, liike-elämän ja pk-yritysten kanssa, jotta voidaan laatia epidemiastrategioita, joissa keskitytään yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleviin ryhmiin; kehottaa Moldovan hallitusta vahvistamaan terveydenhuoltojärjestelmää, parantamaan puhtaanapitonormeja erityisesti sairaaloissa sekä antamaan maan väestölle kaikki asiaankuuluvat tiedot pandemiasta avoimella ja osallistavalla tavalla;

Yhteistyö yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla (YUTP) ja edistyminen Transnistrian konfliktin ratkaisemisessa

35. pitää myönteisenä Moldovan tasavallan osallistumista yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) tehtäviin ja operaatioihin ja kyberturvallisuutta ja -rikollisuutta koskeviin tutkimuksiin sekä Moldovan tasavallan yhteistyötä Naton kanssa ja sen EU:n YUTP-julkilausumien noudattamista; kehottaa EU:n toimielimiä ottamaan Moldovan tasavallan mukaan uusiin yhteistyömuotoihin, jotka koskevat kyberturvallisuutta, hybridiuhkia ja kyberrikollisuuden tutkintaa;
36. tunnustaa EU:n rajavalvonnan avustusoperaation Moldovan tasavallan ja Ukrainan rajalla (EUBAM) merkityksen rajavalvonnan ja tullijärjestelmän yhdenmukaistamisessa unionin järjestelmän kanssa, myös Transnistrian kysymyksen ratkaisun osalta;
37. antaa tunnustusta Moldovan tasavallan ainutlaatuiselle kokemukselle ja asiantuntemukselle ja panokselle, jota se voi tarjota unionin kollektiiviselle turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle, ja kannustaa syventämään yhteistyötä Euroopan unioniin liittyvässä puolustuspolitiikassa, mukaan lukien osallistuminen PRY-yhteistyöhön sen jälkeen, kun kysymys kolmansien maiden osallistumisesta on selvitetty;
38. toistaa, että EU tukee Moldovan tasavallan itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta sekä 5+2-neuvotteluprosessin yhteydessä toteutettavia toimia, joilla pyritään Transnistrian konfliktin rauhanomaiseen, kestäväan, kokonaisvaltaiseen ja poliittiseen ratkaisuun, joka perustuu Moldovan tasavallan itsemääräämisoikeuden ja alueellisen koskemattomuuden kunnioittamiseen sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä siten, että Transnistrialle annetaan erityisasema, jolla varmistetaan ihmisoikeuksien suojelu myös alueilla, joita perustuslailliset viranomaiset eivät tällä hetkellä valvo; muistuttaa, että YK:n yleiskokous hyväksyi 22. kesäkuuta 2018 päätöslauselman, jossa kehoitettiin Venäjän federaatiota vetämään joukkonsa ja aseensa ehdoitta pois Moldovan tasavallan alueelta, ja vahvistaa tukensa päätöslauselman välittömälle täytäntöönpanolle;
39. kannustaa Moldovan hallitusta jatkamaan konfliktien ratkaisemiselle suotuisan ympäristön edistämistä ja tukemaan toimia, joilla lisätään luottamusta ja ihmisten välisiä yhteyksiä konfliktialueiden jakautuneissa yhteisöissä;

40. toteaa, että Moldovan tasavallan ja Transnistrian alueen keskinäinen turvallisuusriippuvuus on lisääntynyt ja että molempien vakaus on keskeinen tekijä, jotta voidaan ehkäistä ja ratkaista turvallisuushaasteita, kuten hybridiuhkia, kyberhyökkäyksiä, vaaleihin liittyvää kybersekaantumista, disinformaatio- ja propagandakampanjoita sekä kolmansien osapuolten puuttumista politiikkaan, vaaleihin ja muihin demokraattisiin prosesseihin;
41. suhtautuu myönteisesti Moldovan hallituksen pyrkimyksiin ulottaa pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen ja viisumivapauden edut koskemaan Transnistrian aluetta, mikä on lisännyt merkittävästi liikkuvuutta ja kauppaa alueen kanssa, sekä kaikkiin toimiin, joilla tehostetaan taloudellista yhteistyötä ja lisätään tavara- ja palveluvaihtoa Moldovan tasavallan ja Transnistrian välillä;
42. katsoo, että takaamalla Dnestrin länsirannalla rekisteröidyille Transnistrian yrityksille tullittoman pääsyn EU:n markkinoille ja valtuuttamalla Moldovan viranomaiset tekemään tullitarkastukset pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue on johtanut kauppavirran huomattavaan siirtymiseen Euraasian talousunionista Euroopan unioniin; kannustaa Moldovan viranomaisia edistämään edelleen kauppaa ja yhteistyötä EU:n markkinoiden kanssa, jotta voidaan parantaa markkinoille pääsyä, avoimuutta ja hyviä liiketoimintakäytäntöjä ja vähentää oligarkkien kykyä manipuloida ja monopolisoida markkinoita;
43. korostaa, että Transnistrian kysymyksen ratkaisemisessa on kaikissa tapauksissa kunnioitettava Moldovan suvereenia oikeutta valita oma puolustus- ja ulkopoliittinen linjansa;
44. kehottaa Moldovan tasavallan viranomaisia harkitsemaan kansalliseen toimintasuunnitelmaan vuosina 2017–2019 kuuluneen konfliktinehkäisyä ja kriisinhallintaa koskevan lainsäädäntöpakedin kehittämistä ja täytäntöönpanoa;

Oikeusvaltioperiaate ja hyvä hallintotapa

45. on huolissaan oikeusvaltiota ja demokraattisia instituutioita koskevien uudistusten hitaasta etenemisestä; kehottaa Moldovan tasavallan hallitusta saattamaan viipymättä päätökseen oikeuslaitoksen uudistukset, jotta varmistetaan oikeuslaitoksen ja korruption torjuntaan erikoistuneiden elinten riippumattomuus, puolueettomuus ja vaikuttavuus; kehottaa Moldovan hallitusta varmistamaan tässä avoimen prosessin, jossa Moldovan korkeinta tuomarineuvostoa koskevat perustuslakimuutokset laaditaan ja hyväksytään kansainvälisten ennakkotapausten ja hyvien käytäntöjen pohjalta Venetsian komission suositusten mukaisesti ja kuullen Euroopan neuvostoa, EU:n asiantuntijoita, kansalaisyhteiskuntaa ja muita asianomaisia toimijoita; pitää valitettavana, että korkeimman tuomarineuvoston jäsenten nimittämistä koskevien tarkistusten hyväksyntä parlamentissa vietiin läpi liian kiireellä; korostaa, että on taattava korkeimman tuomarineuvoston riippumattomuus, ja kehottaa Moldovan viranomaisia varmistamaan, että tuomareiden valinnat ja ylennykset perustuvat ansioitumiseen;
46. kehottaa viranomaisia jatkamaan tehokkaita kuulemisia, jotta voidaan hyväksyä oikeuslaitoksen uudistusta koskeva konsepti ja toimintasuunnitelma, joka perustuu kattavaan diagnoosiin ja jolla varmistetaan sidosryhmien laaja yksimielisyys ja jossa noudatetaan tiukasti Moldovan perustuslakia ja eurooppalaisia normeja;

47. on huolissaan oikeuslaitoksen lahjomattomuutta ja tehokkuutta kohtaan tunnetun luottamuksen vähäisyydestä ja oikeuslaitoksen alttiudesta poliittiselle painostukselle, joka haittaa sen riippumattomuutta; kehottaa Moldovan tasavallan viranomaisia varmistamaan avoimuus tuomarien nimitysprosesseissa ja että valtakunnansyyttäjä, tämän henkilöstö ja yleisesti ottaen syyttäväviranomaiset toimivat riippumattomasti ja noudattavat työssään tiukimpia ammattimaisuutta ja lahjomattomuutta koskevia vaatimuksia;
48. huomauttaa tässä yhteydessä, että resurssien puute ja hyvää hallintoa, oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon puute ovat läsnä Moldovan hallinnon kaikilla tasoilla ja vaikuttavat kielteisesti sen tehokkaaseen toimintaan, ja kehottaa komissiota lisäämään saatavilla olevan budjettituen ja teknisen avun välineiden kautta rahoitusta, jolla pyritään vahvistamaan oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten valmiuksia ja tehokkuutta ottaen huomioon uudistusten täytäntöönpanon edistyminen;
49. kehottaa Moldovan tasavallan viranomaisia vahvistamaan perustuslakituomioistuimen ehdotonta itsenäisyyttä ja varmistamaan, että siihen ei vaikuteta poliittisesti millään tavalla; torjuu jyrkästi kaikki yritykset pelotella tai painostaa perustuslakituomioistuimen tuomareita ja tuomitsee valtavan painostuksen, kiristyksen ja häirinnän, joita tuomioistuimen tuomareihin kohdistettiin ennen Venäjän lainaa koskevan päätöksen tekemistä; pitää erittäin valitettavina pyrkimyksiä politisoida perustuslakituomioistuin ja syyttäjien ja korruption vastaisen keskuksen toimittomuutta perustuslakituomioistuimen riippumattomuuden puolustamisessa;
50. pitää huolestuttavana Moldovan tasavallan pitkään jatkunutta edistyksen puutetta korruption torjunnassa ja kehottaa siksi hallitusta tehostamaan toimiaan korruption sekä sääntelyvallankaappauksen ja rahanpesun, salakuljetuksen ja järjestäytyneen rikollisuuden, mukaan lukien ihmiskaupan, torjumiseksi; kehottaa Moldovan tasavallan hallitusta hyväksymään konkreettisia toimia, joilla vahvistetaan kansallisen korruptiontorjuntakeskuksen ja korruption vastaisen syyttäjänviraston riippumattomuutta, koskemattomuutta ja tehokkuutta sekä varmistetaan julkisten korruptiontorjuntalaitosten ja lainvalvontaviranomaisten epäpolitisointi; huomauttaa, että korkean tason korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja niistä syytteeseen asettamiseksi tarvitaan jatkuvia ja johdonmukaisia toimia; katsoo, että tämä on ainoa tapa palauttaa Moldovan kansalaisten luottamus ja varmistaa kestävien uudistusten toteuttaminen Moldovan tasavallassa; kehottaa komissiota tarjoamaan paljon johdonmukaisempaa tukea petoksia ja rahanpesua valvoville kansalaisyhteiskunnan järjestöille;
51. kehottaa viranomaisia tehostamaan toimia järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi ja rikollisten suunnitelmien selvittämiseksi;
52. pitää myönteisenä, että rahanpesun vastaisia pakotteita koskeva laki hyväksyttiin 21. toukokuuta 2020, ja kehottaa laatimaan nopeasti uuden lainsäädännön soveltamista koskevat suuntaviivat sekä antamaan asianomaisille viranomaisille erityiskoulutusta; kehottaa kaikkia asianomaisia osapuolia jatkamaan johdonmukaisia toimia salakuljetuksen ja rahanpesun torjumiseksi, rikollisverkostojen hajottamiseksi ja oligarkkien vaikutusvallan vähentämiseksi; kehottaa tehostamaan yhteistyötä Europolin, Interpolin ja tullijärjestöjen, kuten WCO:n, ja OECD:n korruptiontorjuntaverkostojen, kanssa;

53. panee huolestuneena merkille komission ja EUH:n vuonna 2019 antaman Moldovaa koskevan assosiaatio-ohjelman täytäntöönpanoraportin päätelmät, joiden mukaan petosten ja rahanpesun torjuntaan tarkoitettujen välineiden ja elinten perustaminen on ollut hidasta; odottaa uuden hallituksen jatkavan edellisen hallituksen viimeaikaisia toimia korruption torjumiseksi ja rikos- ja rahanpesujärjestelmien paljastamiseksi;
54. panee merkille vuonna 2014 paljastuneen laajamittaisen pankkipetoksen ja muiden rahanpesutapausten syytteenpanon jatkamiseksi toteutetut toimet; palauttaa kuitenkin mieliin huolensa siitä, että yritykset saattaa kaikki henkilöt, jotka olivat vastuussa vuonna 2014 paljastetusta pankkipetoksesta, avoimesti syytteen epäonnistuvat kerta toisensa jälkeen ja että varastettujen varojen takaisinperintä on hidasta; toistaa huolensa siitä, että varoja ei ole tähän mennessä saatu perittyä merkittävästi takaisin, ja korostaa, että tätä varten on toteutettava lisätoimia; kehottaa Moldovan viranomaisia nopeuttamaan syytteenpanoa, saattamaan kaikki syylliset oikeuden eteen viipymättä ja perimään takaisin väärinkäytetyt varat; kehottaa jäsenvaltioita tarjoamaan Moldovan tasavallan viranomaisille merkittävää tukea tapauksen tutkinnassa, jos sitä pyydetään;
55. pitää myönteisenä, että 18. kesäkuuta 2020 hyväksyttiin uusi laki, jolla lakkautetaan ”kansalaisuus investoimalla” -ohjelma 1. syyskuuta 2020, nykyisen moratorion päättyessä; katsoo, että tämä on olennaisen tärkeä toimenpide korruption, veronkierron ja rahanpesun riskin vähentämiseksi Moldovan tasavallassa; panee merkille, että ohjelman peruuttamiseen asti käsitellään ainoastaan jo jätettyjä hakemuksia, ja kehottaa komissiota seuraamaan tarkasti, miten tämä tapahtuu;
56. kehottaa Moldovan tasavallan viranomaisia lisäämään poliittisten puolueiden rahoituksen avoimuutta ja tutkimaan kaikki sääntöjenvastaisuudet oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti; korostaa tarvetta torjua korruptiota Moldovan poliittisen eliitin sisällä; on erittäin huolissaan viimeaikaisista väitteistä, joiden mukaan parlamentin jäseniä on lahjottu vaihtamaan poliittista ryhmäänsä, sekä väitteistä, joiden mukaan vaaleilla valittuja edustajia on kidnapattu, peloteltu ja painostettu; huomauttaa, että nämä väitteet on tutkittava ja että tällainen toiminta on ristiriidassa Moldovan tasavallan kanssa tehdyn assosiaatiosopimuksen ytimessä olevien arvojen kanssa; kiinnittää huomiota myös poliittisten puolueiden vastuuseen torjua korruptiota omissa joukoissaan; kehottaa lisäksi viranomaisia varmistamaan, että vaalikampanjointiin ei käytetä hyväntekeväisyysväitteiden varoja; kehottaa viranomaisia kieltämään hallinnollisten varojen käytön valtaapitävän poliittisen eliitin hyväksi vaalikampanjan aikana;

Ihmisoikeudet ja perusvapaudet

57. toteaa, että ihmisoikeuksien suojelua koskeva lainsäädäntö on parantunut erityisesti uuden ihmisoikeuksia koskevan toimintasuunnitelman 2018–2022 ansiosta; kehottaa Moldovan viranomaisia lisäämään merkittävästi toimiaan ja hyväksymään täytäntöönpanotoimia ja sekundaarilainsäädäntöä näiden oikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamiseksi, mukaan lukien erityisesti vähemmistöjen ja haavoittuvien ryhmien, kuten ihmiskauppioiden hyväksikäyttämien naisten ja lasten, kielivähemmistöjen, vammaisten henkilöiden, romanien ja hlbt+-henkilöiden osalta, ja tunnustamaan siten ihmisoikeuksien kunnioittamisen demokraattisen yhteiskunnan keskeisenä kriteerinä ja elintärkeänä edellytyksenä; on huolissaan siitä, että merkittäviä ihmisoikeusongelmia, kuten painostus ja syytteenpanot ja vangitsemiset poliittisin perustein, kidutus,

mielivaltaiset pidätykset, ankarat ja hengenvaaralliset vankilaolot, mielivaltainen tai laiton puuttuminen yksityisyyteen ja lasten käyttäminen pakkotyöhön, on yhä ratkaisematta ja niistä ei edelleenkään rangaista;

58. ilmaisee syvän huolensa covid-19-kriisin vuoksi ilman sosiaalista suojelua EU:n jäsenvaltioihin jumiin jääneiden moldovalaisten tilanteesta; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan covid-19-pandemian yhteydessä kolmansista maista tulevien kausityöntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun unionin kansalaisten kanssa direktiivin 2014/36/EU mukaisesti ja muistuttaa, että kyseisillä työntekijöillä on samat työhön liittyvät ja sosiaaliset oikeudet kuin unionin kansalaisilla; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan raja- ja kausityöntekijöille laadukkaan asunnon, joka ei saisi muodostaa osaa heidän palkastaan, ja varmistamaan kunnolliset tilat, vuokralaisen yksityisyyden ja kirjalliset vuokrasopimukset, joita työsuojeluviranomaiset valvovat, ja asettamaan tätä koskevia vähimmäisvaatimuksia;
59. panee huolestuneena merkille, että assosiaatiosopimuksesta johtuvien sosiaalialan sitoumusten täytäntöönpano on vähäistä erityisesti työsuojelutarkastusten, syrjinnän vastaisten toimenpiteiden ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun aloilla; on huolissaan siitä, että edistyminen makrotalouden haavoittuvuuksien poistamisessa ei edelleenkään ole riittävää, jotta se parantaisi merkittävästi elintasoja, ja että covid-19-kriisin seurausten takia sekin on nyt uhattuna; vaatii ammattiliittojen ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen pakollista osallistumista assosiaatiosopimusten täytäntöönpanoon;
60. korostaa, että unionin on edellytettävä Moldovan tasavallalta vastuuta assosiaatiosopimuksen sosiaalista ulottuvuutta koskevista sitoumuksistaan; kehottaa komissiota laatimaan vuosittain yksityiskohtaiset edistymiskertomukset assosiaatiosopimuksen sosiaalisten ja työelämään liittyvien kysymysten täytäntöönpanosta, ja katsoo, että kertomuksissa olisi analysoitava paitsi asiaa koskevien unionin direktiivien ja normien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä myös niiden tosiasiallista täytäntöönpanoa; kehottaa komissiota hyväksymään työelämän asiantuntijoiden ehdotukset, joilla otetaan käyttöön mekanismi sovittujen normien rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista; ehdottaa makrotaloudellisen rahoitusavun maksamisen käyttämistä vipuvaikutuksena tai ehtona, jolla pakotetaan Moldovan tasavalta parantamaan työvoimansa työoloja;
61. on huolissaan ihmisoikeuksien kunnioittamisesta Transnistrian alueella erityisesti covid-19-pandemian valossa;
62. kehottaa komissiota päivittämään assosiaatiosopimusten laiminlyötyjä osa-alueita, joihin kuuluvat sellaiset tärkeät politiikanalat kuin sukupuolten tasa-arvo, vihreän kehityksen ohjelma ja terveyskriisien ennaltaehkäisy;
63. korostaa, että sukupuolten tasa-arvo on kestävä ja osallisuutta edistävän kehityksen keskeinen ennakoedellytys; kehottaa Moldovan hallitusta ja viranomaisia toteuttamaan toimia, joilla parannetaan edelleen naisten edustusta ja yhdenvertaista kohtelua kaikilla poliittisen ja yhteiskunnallisen elämän tasoilla; pyytää komissiota valtavirtaistamaan sukupuolten tasa-arvon kaikissa Moldovan tasavaltaan liittyvissä politiikoissaan, ohjelmissaan ja toimissaan ja kannustaa Moldovan tasavallan viranomaisia edistämään ohjelmia, joihin sisältyy johdonmukainen sukupuolten tasa-arvoa koskeva ulottuvuus, tarjoamaan enemmän tukea heikoimmassa ja haavoittuvimmassa asemassa oleville

ryhmille yhteiskunnassa sekä panemaan täytäntöön lainsäädäntöä, jolla torjutaan haavoittuvimmassa asemassa oleviin ryhmiin kohdistuvaa vihapuhetta ja fyysistä väkivaltaa;

64. kehottaa Moldovan viranomaisia ratifioimaan Istanbulin yleissopimuksen, jonka Moldovan tasavalta allekirjoitti 6. helmikuuta 2017 mutta jonka ratifiointi on viivästynyt, vaikka se mainitaan ihmisoikeuksia koskevan kansallisen toimintasuunnitelman 2018–2022 ja naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan kansallisen strategian 2018–2023 nimenomaisena tavoitteena; muistuttaa, että naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta on yleistä Moldovan tasavallassa ja että kaksi viidestä naisesta on joutunut 15 vuotta täytettyään kumppaninsa tai muun henkilön fyysisen ja/tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi;
65. kehottaa toteuttamaan lisätoimia ihmiskaupan ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan kansallisen lainsäädännön täytäntöön panemiseksi ja parantamaan huomattavasti uhreille tarjottavien palvelujen laatua sekä lisäämään rikosten uhrien, erityisesti lasten, suojelua, avustamista ja tukemista tutkinnan aikana ja oikeusprosessin jälkeen; kehottaa myös lisäämään tukea uhrien yhteiskuntaan sopeutumisen aikana; kehottaa lisäämään yhteistyötä Moldovan tasavallan ja jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten sekä lainvalvontaviranomaisten välillä, jotta voidaan vähentää rajat ylittävää rikollisuutta, erityisesti ihmiskauppaa ja laittomien huumausaineiden kauppaa;
66. kehottaa viranomaisia takaamaan oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen pidätys- ja säilöönottoyksiköissä myös puuttamalla epäasianmukaisiin terveydenhuoltomääräyksiin; korostaa tässä yhteydessä, että vangeille on tarjottava turvallinen ympäristö; kehottaa lisäksi toteuttamaan toimenpiteitä valikoivan ja poliittisesti motivoituneen oikeudenkäytön välttämiseksi;
67. toistaa Moldovan viranomaisille esittämänsä kehotuksen varmistaa, että kolmansista maista tulevia luovutuspyyntöjä käsitellään avoimesti ja täysin unionin periaatteiden ja normien mukaisia oikeudellisia menettelyjä noudattaen;
68. kehottaa toteuttamaan konkreettisempia toimenpiteitä vankilaolojen parantamiseksi ja lopettamaan vammaisten henkilöiden vangitsemisen psykiatrisissa sairaaloissa vastoin heidän tahtoaan; kehottaa lopettamaan kokonaan kidutuksen ja huonon kohtelun vankiloissa keinona painostaa vangittuja tai pidätettyjä poliittisia vastustajia;
69. antaa tunnustusta kansallisella tasolla kidutuksen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi toteutetuille toimenpiteille, mutta korostaa, että Moldovan tasavalta tuomitaan edelleen usein Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa kidutuksesta ja pahoinpitelystä; kehottaa siksi perustamaan täysin riippumattoman viraston tutkimaan erityisesti poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten harjoittamaa kidutusta ja muita ihmisoikeusloukkauksia koskevia väitteitä;
70. on huolissaan siitä, että julkisessa keskustelussa esiintyy jatkuvasti vihapuhetta, joka on lähtöisin myös poliitikoilta sekä uskonnollisilta johtajilta ja yhteisöjen johtajilta; korostaa tässä yhteydessä, että kohteena ovat olleet erityisesti naiset ja hlbt+ -henkilöt; kehottaa viranomaisia pidättymään vihapuheesta ja sanoutumaan julkisesti irti vihapuheesta aina, kun sitä esiintyy, ja kehottaa viranomaisia hienosäätämään vihapuheen torjumista koskevaa oikeudellista ja institutionaalista kehystä, jotta ilmiötä voidaan torjua kaikin käytettävissä olevin mekanismein;

71. muistuttaa, että Moldovan parlamentissa on jo annettu lakiesitys Magnitski-lain -tyyppisestä säädöksestä; kannustaa lainsäädäntöelintä jatkamaan lakiesityksen käsittelyä, sillä, jos se hyväksytään, se auttaisi torjumaan ihmisoikeusloukkauksia, korruptiota ja rahanpesua;

Kauppa ja taloudellinen yhteistyö

72. katsoo, että Moldovan tasavallalle annettavassa EU:n avussa olisi edelleen asetettava etusijalle kansalaisten elintason parantaminen ja keskityttävä esimerkiksi pk-yritysten kehityksen helpottamiseen, nuorten auttamiseen sekä koulutus- ja terveydenhuoltoalan yleiseen uudistukseen;
73. suhtautuu myönteisesti yrittäjyysaloitteisiin, joiden tavoitteena on kehittää moldovalaisten startup-yritysten toimintaympäristöä; toteaa kuitenkin, että tarvitaan lisää julkisen sektorin uudistuksia ja taloudellista tukea, jotta voidaan luoda uusia työllistymismahdollisuuksia, jotka kannustavat nuoria ja ammattitaitoisia työntekijöitä palaamaan kotimaahansa;
74. kehottaa komissiota edistämään Moldovan tasavallan nuorten kohtaamiin taloudellisiin haasteisiin vastaamista investoimalla nuoria ja yhteiskunnallista yrittäjyyttä suosiviin ohjelmiin ja vahvistamaan koulutusjärjestelmän uudistuksen ja työmarkkinoiden vaatimusten välistä yhteyttä; korostaa tarvetta investoida ohjelmiin, jotka on suunnattu maaseutualueilta tuleville nuorille, sillä nämä nuoret ovat yksi haavoittuvimmista ryhmistä eikä heillä ole samoja sosioekonomisia mahdollisuuksia kuin kaupunkialueilta tulevilla nuorilla;
75. toteaa, että ”aivovuotoilmiö”, joka johtuu usein oikeuslaitosta kohtaan tunnetun luottamuksen puutteesta, nepotismista ja asianmukaisten uudistusten puutteesta maassa, on vakava uhka Moldovan tulevaisuudelle, ja on huolissaan Moldovan kansalaisten laajamittaisesta maastamuutosta, joka pahentaa negatiivista väestökehitystä; kannustaa Moldovan hallitusta toteuttamaan lisätoimia tämän ilmiön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi erityisesti luomalla nuorille työntekijöille mahdollisuuksia ja parantamalla heidän olojaan ja palkkaansa kotimaassa, jotta he voivat palata kotiin ulkomailla opiskelunsa tai harjoittelunsa jälkeen, ja tukemalla nuorten yrittäjyyttä; kehottaa komissiota keskittymään tähän aiheeseen ohjelmissaan;
76. suhtautuu myönteisesti Moldovan talouden monipuolistumiseen ja Moldovan tasavallan ja unionin välisen kaupan merkittävään kasvuun sekä siihen, että unioni on maan suurin investoija; pitää myönteisenä, että vuonna 2018 unionin osuus Moldovan tasavallan kokonaisviennistä oli 70 prosenttia ja kokonaiskaupasta 56 prosenttia; kannustaa lisäedistykseen sellaisilla aloilla kuin tullikoodeksi, teollis- ja tekijänoikeuksien suojele, maantieteelliset merkinnät mukaan luettuina, terveys- ja kasvinsuojelunormien parantaminen, markkinaolosuhteiden parantaminen energia-alalla, julkiset hankinnat ja pk-yritysten rahoituksen saanti;
77. kannustaa panemaan pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen täysimääräisesti täytäntöön, jotta voidaan edelleen lisätä EU:n ja Moldovan tasavallan kahdenvälisiä kauppa- ja investointisuhteita, myös poistamalla tullien ulkopuolisia kaupan esteitä, helpottamalla pääsyä sisämarkkinoille ja edistämällä integroitumista niihin; muistuttaa, että Moldovan tasavallan kanssa tehtävässä pitkälle menevässä ja laaja-alaisessa vapaakauppasopimuksessa on noudatettava kestäväää kehitystä

koskevista luvuissa esitettyjä sääntöjä kansainvälisten sitoumusten, erityisesti Pariisiin sopimuksen, ja WTO:n sääntöjen mukaisesti;

78. antaa tunnustusta sille, että Moldovan parlamentti on hyväksynyt EU:n Leader-lähestymistavan kansallisen maaseutupolitiikkansa perustaksi; kannustaa kuitenkin Moldovan tasavaltaa muun muassa seuraavan kansallisen maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskevan strategian erityisten toimenpiteiden avulla hyödyntämään täysimääräisesti etuuskohteluun perustuvia vientimahdollisuuksia unioniin viljelysmaiden tehokkaamman ja kestävämmän viljelyn sekä maatalousmaan tasarvoisempien hankintamahdollisuuksien ja käytön avulla, mikä lisäisi Moldovan tasavallan maatalouden suhteellisia etuja;
79. suhtautuu myönteisesti lainsäädännön lähentämiseen EU:n säännösten kanssa ja kannustaa komissiota antamaan Moldovan instituutioille ja julkishallinnolle teknistä ja taloudellista apua tähän työhön ja sitä seuraavaan täytäntöönpanoon; korostaa, että tällaista apua olisi käytettävä ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan tietämyksen lisäämiseen, ja kehottaa Moldovan viranomaisia edistämään nopeammin lähentymistä assosiaatiosopimukseen / pitkälle menevään ja laaja-alaiseen vapaakauppa-alueeseen, myös eläinten terveyttä ja elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien normien osalta;
80. suhtautuu myönteisesti kansalliseen strategiaan ”Digitaalinen Moldova 2020”, mutta kehottaa komissiota tukemaan ja avustamaan media- ja informaatiolukutaitoa koskevia ohjelmia ja uudistuksia, jotta ne olisivat nykyisen digitaalisen aikakauden mukaisia, sekä parantamaan alakohtaista yhteistyötä digitaalitaloudessa; kehottaa Moldovan tasavaltaa rakentamaan luotettavan digitaalisen markkinatalouden, joka lisää tarvetta edistyä avoimen datan käytössä, laajentaa digitaalisiin järjestelmiin pääsyä ja parantaa kansalaisten mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluja ja erilaisia viestintäratkaisuja;
81. kehottaa komissiota tukemaan investointeja kehityksen, kasvun ja kilpailukyvyn kannalta potentiaalisille aloille EU:ssa, varsinkin kolmelle strategisesti merkittävälle alalle, jotka ovat kestävä energia ja ilmasto, digitaaliset sisämarkkinat ja kyberturvallisuus sekä liikenne;
82. kehottaa Moldovan hallitusta keskittymään myös kaupan ja kestävä kehityksen sosiaaliseen ulottuvuuteen noudattamalla ja panemalla täytäntöön työnormeja, ratifioimalla ja panemalla täysimääräisesti täytäntöön kaikki ILO:n yleissopimukset ja poistamalla jäljellä olevat puutteet työsuojelutarkastusjärjestelmässä sekä puuttamalla työsuojelutarkastusjärjestelmän rajoituksiin ja puutteisiin sekä oikeusjärjestelmän ongelmiin, jotka vaikuttavat kielteisesti työelämän normien täytäntöönpanoon;
83. kehottaa Moldovan viranomaisia hyväksymään ja panemaan täytäntöön politiikkatoimia, joilla pyritään sääntelemään sellaisten oikeudenkäyttöalueiden yhteisöjen osallistumista, jotka eivät pane täytäntöön kansainvälisiä avoimuusnormeja (offshore-oikeudenkäyttöalueet), tai tällaisten yhtiöiden suorassa tai välillisessä määräysvallassa olevien yritysten osallistumista kaupankäyntiin viranomaisten kanssa (julkiset hankinnat, yksityistäminen, toimiluvat ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet);
84. kehottaa EU:ta harkitsemaan assosiaatiosopimuksen tai pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen EU:n kanssa tehneiden valtioiden mahdollisuutta liittyä

yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA), sillä se hyödyttäisi kansalaisia ja tarjoaisi uusia kehittämismahdollisuuksia pk-yrityksille;

Energia, ympäristö ja ilmastonmuutos

85. kehottaa Moldovan hallitusta jatkamaan energia-alan uudistamista, jotta voidaan lisätä alan häiriönsietokykyä, kustannusten ja sopimusten avoimuutta ja parantaa energiariippumattomuutta ja -tehokkuutta erityisesti lisäämällä energiayhteyksiä unionin kanssa, monipuolistamalla energialähteitä, uusiutuvat energialähteet mukaan lukien, ja vähentämällä riippuvuutta fossiilista polttoaineista; korostaa, että kaikki nämä näkökohdat ovat äärimmäisen tärkeitä maan energiaturvallisuuden parantamiseksi;
86. suhtautuu myönteisesti toimiin, joilla vahvistetaan energia-alan sääntelyviranomaisen institutionaalisia valmiuksia ja riippumattomuutta, ja kannustaa toteuttamaan tarvittavia kiireellisiä toimia kolmannen energiapaketin panemiseksi täytäntöön erityisesti maakaasun alalla ja energiayhteisön säännösten täysimääräisen noudattamisen varmistamiseksi; kehottaa erityisesti Moldovan tasavallan kansallista energiasääntelyvirastoa hyväksymään tasapuoliseen kilpailuun perustuvat energiamarkkinasäännöt ja varmistamaan, että kaikki markkinatoimijat, myös valtion omistamat toimijat, noudattavat sääntöjä;
87. korostaa, että on tärkeää lisätä infrastruktuuriyhteistyötä alueella, myös Moldovan tasavallan energiatoimitusten monipuolistamiseksi, ja parantaa Moldovan tasavallan energia-alan yhteenliitettävyyttä varmistamalla samalla ympäristön kestävyys;
88. korostaa Moldovan tasavallan sähköjärjestelmän monipuolistamisen tärkeyttä; kehottaa Moldovan viranomaisia varmistamaan Moldovan tasavallan ja Romanian sähköjärjestelmien yhteenliittämishankkeen oikea-aikaisen täytäntöönpanon tarjoamalla tarvittavaa tukea ja resursseja;
89. kannustaa Moldovan viranomaisia jatkamaan toimia maan energiaturvallisuuden parantamiseksi ja antaa tunnustusta siitä, että Unghenin ja Chişinăun välinen kaasuputki valmistuu vuoden 2020 loppuun mennessä; kehottaa lisäksi komissiota sisällyttämään Moldovan tasavallan energian sisämarkkinoita koskeviin stressitesteihin;
90. antaa tunnustusta Moldovan tasavallan, Ukrainan ja Romanian joulukuussa 2019 sopimille järjestelyille, jotka mahdollistavat kaasun siirtämisen Ukrainaan ja Moldovan tasavaltaan Trans-Balkanin kaasuputkea pitkin, sekä helmikuussa 2020 julkistetulle toimintasuunnitelmalle, jolla on määrä taata siirtoverkonhaltija Moldovatransgazin riippumattomuus;
91. panee tyytyväisenä merkille toimet Moldovan tasavallan sähköjärjestelmän liittämiseksi asynkronisesti yhteen EU:n kanssa Romanian kautta, mikä on merkittävä virstanpylväs Moldovan tasavallan energiainfrastruktuurin vahvistamisessa ja monipuolistamisessa; kehottaa kaikkia viranomaisia saavuttamaan tavoitteen Moldovan tasavallan liittamisestä Romanian sähköverkkoon vuoteen 2024 mennessä EU:n tuella;
92. suhtautuu myönteisesti Moldovan tasavallan helmikuussa 2019 julkistamaan ilmasto- ja ympäristöpakettiin ja sen kansallisiin toimiin, joiden myötä se neljäntenä maana maailmassa toimitti päivitetyn kansallisesti määritellyn panoksensa (NDC2), mukaan

lukien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan tavoitetason nostaminen, ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen (UNFCCC) sihteeristölle; kehottaa tehostamaan toimia, jotka liittyvät vuoden 2015 Pariisin sopimukseen liittyviin kansallisiin sitoumuksiin ilmastonmuutoksen torjumiseksi, sekä toteuttamaan ilmastonmuutoksen valtavirtaistamisen kaikilla politiikan aloilla;

93. kehottaa Moldovan tasavaltaa tehostamaan edelleen sitoutumistaan ilmastonmuutoksen torjuntaan, erityisesti jätehuollossa ja Dnestr-joen vesivarojen hallinnassa, ja kehottaa komissiota helpottamaan Moldovan tasavallan osallistumista Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja varmistamaan, että pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue ei ole ristiriidassa siinä esitettyjen ympäristötavoitteiden ja -aloitteiden kanssa;
94. toteaa, että on tärkeää jatkaa Moldovan tasavallan koulutusjärjestelmän nykyaikaistamista, ja pitää tärkeänä nuorten kasvavaa roolia kaikilla elämänaloilla ja kehottaa EU:ta tarjoamaan lisätukea erityisesti ammatillisen koulutuksen alalla, jotta voidaan vastata työmarkkinoiden tarpeisiin; korostaa tarvetta edistää nuorten mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan ja kansalaistoimintaan ja investoida enemmän nuoriin lisäämällä rahoitusta Moldovan edustajille ja lisäämällä heidän osallistumistaan nykyisiin liikkuvuusohjelmiin, kuten Erasmus+ -ohjelmaan, Luova Eurooppa -ohjelmaan ja Horisontti 2020 -ohjelmaan;
95. kannustaa komissiota toteuttamaan kuulemisen, valmistelemaan ja luomaan kansalaisille räätälöityjä ohjelmia, mukaan lukien suora yhteydenpito edunsaajiin verkkoalustan kautta, jotta voidaan hakea kyseisten ohjelmien kautta saataville asetettuja varoja ja raportoida niiden käytöstä; kehottaa tässä yhteydessä ottamaan huomioon vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet sekä Moldovan tasavallan kansalaisten päivittäiset tarpeet;

Institutionaaliset määräykset

96. korostaa, että ilman poliittisen eliitin vilpittöntä päättäväisyyttä uudistaa maata ja panna assosiaatiosopimus unionin kanssa todella täytäntöön, todellista ja kestävä kehitystä ei voida saavuttaa; kannustaa tässä yhteydessä kaikkia maan poliittisia toimijoita ja voimia osallistumaan vilpittömässä mielessä useiden puolueiden muodostelmiin ja niiden perustamiseen ja tekemään yhteistyötä Moldovan tasavallan strategisten tavoitteiden edistämiseksi ja siten parantamaan demokratian laatua ja ihmisten elinoloja; kannustaa tässä mielessä Moldovan viranomaisia käyttämään Jean Monnet -vuoropuhelua puolueiden välisen vuoropuhelun ja parlamentin valmiuksien kehittämisen tukemiseen;
97. kehottaa kaikkia EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita tiiviissä yhteistyössä Moldovan tasavallan viranomaisten kanssa parantamaan tiedotusta assosiaatiosopimuksen ja pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen sekä EU:n tuen eduista Moldovan kansalaisille;
98. kehottaa komissiota vahvistamaan Euroopan unionin edustustoa Moldovan tasavallassa, tehostamaan seurantaa ja vahvistamaan hanketiimiä Chişinăussa, jotta Moldovan tasavalta voi tehokkaasti tiedottaa lähentymisestään EU:n lainsäädäntöön, torjua disinformaatiota ja edistää myönteistä mielikuvaa EU:sta ja Moldovan tasavallasta kaikkien osapuolien suuntaan;

o

o o

99. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle sekä Moldovan tasavallan presidentille, hallitukselle ja parlamentille.

4.9.2020

KANSAINVÄLISEN KAUPAN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

ulkoasiainvaliokunnalle

kertomuksesta EU:n ja Moldovan assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanosta (2019/2201(INI))

Valmistelija: Markéta Gregorová

EHDOTUKSET

Kansainvälisen kaupan valiokunta pyytää asiasta vastaavaa ulkoasiainvaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. on tyytyväinen pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen täytäntöönpanon myötä kaupan ja talouden alalla saavutettuihin myönteisiin tuloksiin, sillä se on mahdollistanut Moldovan tasavallan (jäljempänä 'Moldova') kaupan uudelleensuuntaamisen ja EU:n kanssa käytävän kaupan merkittävän kasvun 54 prosenttiin maan kokonaiskaupasta vuonna 2019; panee tältä osin merkille, että EU on Moldovan suurin kauppakumppani ja myös suurin investoija maassa; toteaa myös, että pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen täytäntöönpano on hyödyttänyt kumpaakin osapuolta, etenkin maatalous- ja elintarvikealalla;
2. kehottaa Moldovan viranomaisia harkitsemaan sääntelyn lähentämistä EU:n säännösten kanssa ja asiaa koskevan lainsäädännön asianmukaista täytäntöönpanoa ja sen valvontaa sekä jatkamaan edistymistä ja toteuttamaan uudistuksia, koska pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen täytäntöönpano merkitsee merkittävää kasvumahdollisuutta Moldovan taloudelle ja yritysten kehitykselle, mukaan lukien sopimuksen ja siitä saatavien hyötyjen ulottaminen Transnistrian alueelle, erityisesti arvonlisäveron käyttöönoton ja Moldovan talouden suurimman sektorin muodostavien pk-yritysten tukemisen osalta;
3. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan Moldovan strategista tavoitetta hyödyntää paremmin EU:n kanssa käytävän vapaakaupan tarjoamaa todellista potentiaalia poistamalla tullien ulkopuolisia kaupan esteitä, helpottamalla pääsyä EU:n sisämarkkinoille ja edistämällä yhdentymistä näille markkinoille;
4. suhtautuu myönteisesti makrotaloudellisen rahoitusavun toisen erän maksamiseen Moldovalle ja panee merkille Moldovan ponnistelut asiaankuuluvien ehtojen täyttämiseksi; ilmaisee tukensa yhteisymmärryspöytäkirjan tekemiselle uudesta poikkeuksellisesta EU:n makrotaloudellisen rahoitusavun ohjelmasta, jonka tavoitteena on torjua covid-19-pandemian kielteisiä taloudellisia vaikutuksia, ja odottaa, että

perustana olevat sitoumukset pannaan täytäntöön; muistuttaa makrotaloudellisen rahoitusavun ehtojen merkityksestä etenkin siinä, että rahoitusapua annetaan sellaisten aidosti demokraattisten uudistusten perusteella, jotka täyttävät kriteerit ja johtavat säännösten lähentämiseen, ja muistuttaa ”enemmällä enemmän” -kannustimen tarpeesta; pitää tässä yhteydessä valitettavana, että Moldova ei ole noudattanut tyydyttävällä tavalla EU:n vaatimuksia erityisesti oikeusosalalla, energiauudistuksessa ja tullikoodeksissa, mikä johti komission päätökseen peruuttaa Moldovan tasavallalle myönnetyn makrotaloudellisen rahoitusavun kolmas erä; ilmaisee huolensa siitä, että edistyminen vuoden 2014 pankkipetoksen tutkinnassa ja siihen liittyvässä varojen takaisinperinnässä on yhä ollut vähäistä; kehottaa komissiota avustamaan tarvittaessa Moldovan viranomaisia tämän tapauksen tutkinnassa ja hyödyntämään riippumatonta asiantuntemusta ja tekemään yhteistyötä Moldovan kansalaisyhteiskunnan kanssa, jotta saavutettua edistystä voidaan arvioida täysimääräisesti;

5. on ilahtunut siitä, että Moldovan uusi tullikoodeksi on saatu valmiiksi ja hyväksytty, mikä osaltaan parantaa investointeja ja kilpailuun perustuvaa liiketoimintaympäristöä; kehottaa toteuttamaan enemmän ja päättäväisempiä toimia hyvän hallintotavan edistämiseksi ja oikeusvaltioon liittyvien normien lähentämiseksi, erityisesti riippumattoman oikeuslaitoksen vahvistamiseksi; muistuttaa, että riippumattomat ja polarisoitumattomat tiedotusvälineet, joihin ei vaikuteta poliittisesti, ovat demokraattisen yhteiskunnan perusta;
6. korostaa, että uudistuksia tarvitaan avoimuuden lisäämiseksi, myös kauppaan liittyvillä politiikanaloilla, ja kannustaa Moldovaa jatkamaan edistymistä julkisten hankintojen alalla, jotta voidaan varmistaa nykyaikaistaminen ja torjua korruptiota; muistuttaa, että EU:n ja Moldovan on tuettava johdonmukaisesti petoksia ja rahanpesua tutkivia kansalaisyhteiskunnan järjestöjä, koska niillä on tärkeä rooli riippumattomissa sääntelymekanismeissa;
7. kehottaa Moldovaa noudattamaan täysimääräisesti pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen ympäristötavoitteita ja -aloitteita sekä kestäväää kauppaa ja kehitystä koskevia kansainvälisiä sitoumuksiaan, erityisesti Pariisin sopimusta; suhtautuu myönteisesti Moldovan helmikuussa 2019 julkistamaan ilmasto- ja ympäristöpakettiin ja sen kansallisiin toimiin, joiden myötä se toimitti neljäntenä maana maailmassa päivitetyn kansallisesti määritellyn panoksensa (NDC2) ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen (UNFCCC) sihteeristölle, mukaan lukien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevan tavoitetason nostaminen;
8. kehottaa komissiota tukemaan investointeja kehityksen, kasvun ja kilpailukyvyn kannalta potentiaalisille aloille EU:ssa, varsinkin kolmelle strategisesti merkittävälle alalle, jotka ovat kestävä energia ja ilmasto, digitaaliset sisämarkkinat ja kyberturvallisuus sekä liikenne;
9. korostaa, että on tärkeää panna asteittain täytäntöön EU:n terveys- ja kasvinsuojelunormit, myös eläinten terveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden osalta;
10. kehottaa Moldovan hallitusta keskittymään kaupan ja kestävään kehityksen sosiaaliseen ulottuvuuteen puuttamalla työsuojelutarkastusjärjestelmän rajoituksiin ja puutteisiin sekä oikeusjärjestelmän ongelmiin, jotka vaikuttavat kielteisesti työelämän normien täytäntöönpanoon;

11. kehottaa komissiota tukemaan nuoriso-ohjelmia, joissa edistetään sosiaalista yrittäjyyttä ja keskitytään maaseutualueiden nuoriin, jotta voidaan lujittaa koulutusjärjestelmiä ja varmistaa, että ne täyttävät työmarkkinoiden vaatimukset kaikkein heikoimmassa asemassa olevien suojelemiseksi ja asianmukaisten sosioekonomisten mahdollisuuksien varmistamiseksi;
12. kehottaa EU:ta harkitsemaan assosiaatiosopimuksen tai pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen piiriin kuuluvien valtioiden mahdollisuutta liittyä yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA), sillä se hyödyttää kansalaisia ja tarjoaa uusia kehitysmahdollisuuksia pk-yrityksille;
13. kehottaa komissiota päivittämään assosiaatiosopimusten laiminlyötyjä osa-alueita, joihin kuuluvat sellaiset tärkeät politiikanalat kuin sukupuolten tasa-arvo, vihreän kehityksen ohjelma ja terveystieteiden ennaltaehkäisy;
14. kehottaa komissiota vahvistamaan Euroopan unionin edustustoa Moldovan tasavallassa, tehostamaan seurantaa ja vahvistamaan hanketiimiä Chisinaussa, jotta Moldova voi tehokkaasti tiedottaa lähentymisestään EU:n lainsäädäntöön, torjua disinformaatiota ja edistää myönteistä mielikuvaa EU:sta ja Moldovasta kaikkien osapuolien suuntaan;
15. kehottaa parantamaan edelleen verkkokauppaa ja digitaalista kaupankäyntiä helpottavia yhteyksiä ja pitää myönteisenä kansallista ”Digitaalinen Moldova 2020” -strategiaa sekä antaa tunnustusta Moldovan pyrkimyksille rakentaa aito digitaalinen markkinatalous; kehottaa komissiota ja Moldovaa tukemaan ja avustamaan ohjelmia ja uudistuksia, joilla pyritään parantamaan alakohtaista yhteistyötä digitaalitaloudessa.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	3.9.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 37 -: 3 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Barry Andrews, Anna-Michelle Asimakopoulou, Tiziana Beghin, Geert Bourgeois, Saskia Bricmont, Udo Bullmann, Jordi Cañas, Daniel Caspary, Anna Cavazzini, Miroslav Číž, Arnaud Danjean, Paolo De Castro, Emmanouil Fragkos, Raphaël Glucksmann, Markéta Gregorová, Enikő Györi, Roman Haider, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Herve Juvin, Karin Karlsbro, Maximilian Krah, Danilo Oscar Lancini, Bernd Lange, Margarida Marques, Gabriel Mato, Emmanuel Maurel, Maxette Pirbakas, Carles Puigdemont i Casamajó, Samira Rafaela, Inma Rodríguez-Piñero, Massimiliano Salini, Helmut Scholz, Liesje Schreinemacher, Sven Simon, Dominik Tarczyński, Mihai Tudose, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler, Jan Zahradil

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

37	+
ECR	Geert Bourgeois, Emmanouil Fragkos, Dominik Tarczynski, Jan Zahradil
GUE/NGL	Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
NI	Tiziana Beghin, Carles Puigdemont i Casamajó
PPE	Anna Michelle Asimakopoulou, Daniel Caspary, Arnaud Danjean, Enikő Győri, Danuta Maria Hübner, Gabriel Mato, Massimiliano Salini, Sven Simon, Jörgen Warborn, Iuliu Winkler
RENEW	Barry Andrews, Jordi Cañas, Karin Karlsbro, Samira Rafaela, Liesje Schreinemacher, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Udo Bullmann, Miroslav Číž, Paolo De Castro, Raphaël Glucksmann, Bernd Lange, Margarida Marques, Inma Rodríguez Piñero, Mihai Tudose, Kathleen Van Brempt
VERTS/ALE	Saskia Bricmont, Anna Cavazzini, Markéta Gregorova, Heidi Hautala

3	-
ID	Herve Juvin, , Danilo Oscar Lancini, Maxette Pirbakas

2	0
ID	Roman Haider, Maximilian Krah

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIESTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	21.9.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 56 -: 2 0: 10
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Tanja Fajon, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Antonio López-Istúriz White, Lukas Mandl, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Javier Nart, Gheorghe-Vlad Nistor, Urmas Paet, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Kati Piri, Giuliano Pisapia, Jérôme Rivière, María Soraya Rodríguez Ramos, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Radosław Sikorski, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Hermann Tertsch, Harald Vilimsky, Idoia Villanueva Ruiz, Viola Von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Željana Zovko
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Özlem Demirel, Angel Dzhambazki, Assita Kanko, Arba Kokalari, Dragoş Tudorache, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Marco Zanni

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA**

56	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Gheorghe-Vlad Nistor, Radosław Sikorski, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko, Arba Kokalari
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Tanja Fajon, Raphaël Glucksmann, Sven Mikser, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Kati Piri, Giuliano Pisapia, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Sergei Stanishev, Elena Yoncheva
RENEW	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Urmas Paet, María Soraya Rodríguez Ramos, Dragoş Tudorache
VERTS/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola Von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Salima Yenbou
ECR	Anna Fotyga, Hermann Tertsch, Angel Dzhambazki, Assita Kanko
NI	Fabio Massimo Castaldo, Márton Gyöngyösi

2	-
ID	Harald Vilimsky
NI	Kostas Papadakis

10	0
S&D	Dietmar Köster
ID	Anna Bonfrisco, Marco Zanni, Thierry Mariani, Jérôme Rivière
ECR	Charlie Weimers
GUE	Manu Pineda, Idoia Villanueva Ruiz, Özlem Demirel, Mick Wallace

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää